

Jaarverslag

2020

Wendbaar

Villa Kanjel in Maastricht

Inhoudsopgave

Voorwoord	5
1. Kerncijfers	6
2. Verslag van het bestuur	8
3. Organisatie	18
4. Raad van toezicht	20
5. Partnerschappen met impact	24
6. Jaarrekening	28
7. Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	62

Voorwoord

Wendbaar

Ik spreek graag de hoop uit dat dit jaar de wereld weer meer open kan gaan. Met springlevende monumenten die hun deuren kunnen openen en weer toegankelijk zijn. Dat we elkaar weer echt kunnen ontmoeten. Ergens in Nederland, op een mooie monumentale locatie, op een bijeenkomst of evenement én op ons kantoor. Totdat het zover is werken wij net als in 2020 zoveel mogelijk vanuit huis.

Wat zijn we op de proef gesteld in 2020. Ik ben heel benieuwd hoe wij over 10 jaar terugkijken op deze periode. Als we nu terugblikken dan denken we onder meer aan de lockdowns, de overvolle ziekenhuizen, de zorg voor elkaar, de onzekerheid, maar ook het gevoel van saamhorigheid en de zoektocht naar de beste aanpak.

Economisch zien we sectoren die het ontzettend moeilijk hebben zoals de horeca, het toerisme, zzp'ers en de evenementensector. In de horeca- en evenementensector zijn ook veel van onze klanten actief. Vanaf het begin van de coronacrisis hebben wij ons best gedaan om zij die het moeilijk hebben te steunen. Wij hebben daar onder meer een speciaal Corona Care Team voor opgesteld, kenmerkend voor onze klantgerichtheid en verbondenheid met monumenteneigenaren. Ook hebben wij samen met het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) en onder andere de Federatie Instandhouding Monumenten een speciale leningsfaciliteit gecreëerd: de Opengestelde Monumenten-Lening. Publiekstoegankelijke rijksmonumenten kunnen met deze lening de periodes zonder of met nauwelijks inkomsten overbruggen. Onderhoud kan dan wel blijven doorgaan en monumenten kunnen, wanneer dit mogelijk is, weer direct worden opengesteld.

2020 bracht ons ook positieve dingen. Wij vierden ons 35-jarig bestaan. Weliswaar online, maar ook op afstand was dit een mooi viermoment. Ik vind het geweldig om te zien dat veel mensen zich zo snel aanpassen, wendbaar zijn. Ook bij ons. Opeens werkte vrijwel iedereen vanuit huis nadat wij enige aanpassingen hadden gefaciliteerd. Samenwerkingen werden voortgezet en nieuwe werkwijzen werden geïntroduceerd.

Veel ging opeens online: zo deelden we online complimenten uit en tekenden we online een samenwerkingsovereenkomst met Donatus. We gingen met een Engelse taxi, coronaproof op pad om, met professionals en monumenteigenaren, kennis en passie voor monumenten te delen. En de ErfgoedAcademie richtte op ons kantoor een eigen studio in en ging online cursussen en webinars verzorgen.

Veel 'normale' dingen gingen ook gewoon door. We hebben bijna 80 miljoen euro aan financieringen verstrekt, we hebben nieuwe fondsen opgericht, we zijn nieuwe samenwerkingen aangegaan, we hebben het vernieuwde Monumenten.nl gelanceerd en we ontwikkelden samen met de Groene Grachten de Zelfscan Duurzaam Monument die vanaf het begin goed werd gebruikt. En voor wat betreft de tevredenheid van onze klanten, die beoordeelden ons in 2020 met een 8,4. En onze samenwerkingspartners gaven ons een 8,1 als rapportcijfer. Cijfers waar wij trots op zijn.

Het was een jaar waarin wendbaarheid van ons allemaal gevraagd werd. In ons online jaaroverzicht ziet u in beeld, video's en verhalen hoe die wendbaarheid tot uiting kwam bij eigenaren, partners en medewerkers. Ik nodig u naast dit jaarverslag dan ook van harte uit om dit online jaaroverzicht te bekijken: www.restauratiefonds.nl/jaaroverzicht.

Kees-Jan Dosker
directeur-bestuurder Nationaal Restauratiefonds

Landgoed Groot Bijsterveldt in Oirschot

1. Kerncijfers

(x EUR 1.000)	Bedrag 2020	Bedrag 2019
Saldo baten en lasten inclusief belasting	3.282	3.242
Balanstotaal	1.409.802	1.216.695
Revolving Fund	605.132	553.344
- Revolverende werking* 2020 Restauratiefonds-hypotheke	30.395	34.229
- Revolverende werking 2020 Duurzame Monumenten-Leningen	520	303
- Revolverende werking 2020 Restauratiefondsplus-hypotheke	10.210	8.126
- Revolverende werking 2020 Duurzame Monumentenplus-Leningen	274	257
- Revolverende werking 2020 Opengestelde Monumenten-Leningen	22	0
Portefeuille financieringen		
Restauratiefonds-hypotheke	282.877	302.437
Restauratiefondsplus-hypotheke	108.981	109.652
Duurzame Monumenten-Leningen	11.240	8.841
Duurzame Monumentenplus-Leningen	14.820	10.729
Aanvullende leningen	376.583	369.081
Overig laagrentende leningen	76.224	75.173
Totaal leningen (exclusief voorziening voor insolventie)	870.725	875.913
Productie (Gepasseerde leningen)		
Leningen (in bedragen)	79.727	116.129
Leningen (in aantallen)	333	532
Uitbetaalde Rijkssubsidies (in bedragen)	113.430	57.166
Aantal fondsen/samenwerkingen		
- Rijksoverheid	7	6
- Provincies	14	14
- Gemeenten	9	9
- Privaat	4	3
Klanttevredenheid	8,4	8,7
Partnertevredenheid (2018: 8,3)	8,1	N.B.
Medewerkerswaardering	8,0	N.B.
Community (aantal leden)	1.550	1.015
Online bereik (aantal bezoeken)	661.366	950.123

* Rente en aflossing

Landgoed Groot Bijsterveldt in Oirschot

2. Verslag van het bestuur

2.1 Strategie

Strategische uitgangspunten

Alle monumenten springlevend. Dat is de missie van het Restauratiefonds. Wij creëren maatschappelijk rendement door samenwerking met overheden en particuliere organisaties plus gerichte dienstverlening aan monumenteigenaren.

Kerntaken

Onze kerntaken bestaan uit:

- het verstrekken van (laagrentende) financieringen en het uitbetalen van subsidies aan monumenteigenaren voor het in stand houden van monumenten;
- kennis delen over financiële en procesmatige aspecten daarvan;
- het verbeteren van de infrastructuur van de monumentenzorg.

Oriëntatiepunt

Onze strategie heeft veel kenmerken van 'customer intimacy', waarbij wij maatwerk leveren, inzetten op een langdurige klantrelatie en de positionering als specialist voor een specifieke groep klanten centraal staat.

Verstand van financieren

De basis is een goede financiële ondersteuning. Dat is nodig om monumenten te behouden. Daarom helpen we eigenaren met een gerichte financiering voor onderhoud, restauratie, verduurzaming en herbestemming.

Hart voor monumenten

Onze financiële expertise en ervaring is daarbij van toegevoegde waarde. Wij delen onze kennis om deze bijzondere panden duurzaam te blijven gebruiken. En met ons sterke netwerk en onze online platforms maken we meer mogelijk.

Strategische analyse

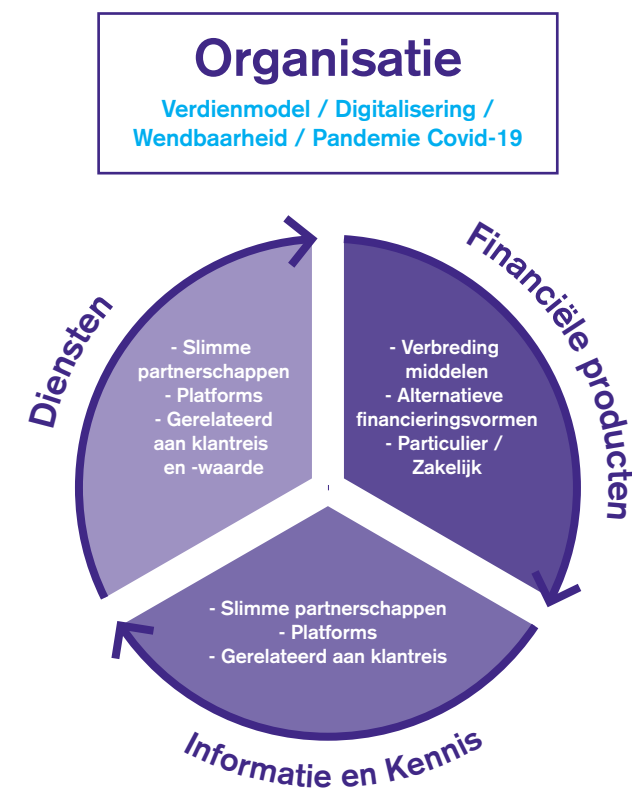
In 2020 is het bestaande Strategisch Meerjarenplan door het Restauratiefonds geactualiseerd. Aanleiding was de dynamiek van meerdere externe factoren die op het fonds van invloed zijn, zoals de langdurig lage rente en Covid-19. Er is een uitgebreide in- en externe analyse uitgevoerd die resulteert in de strategische onderwerpen: organisatieontwikkeling, financiële producten, kennis/informatie en diensten (zie figuur 1). Dit helpt ons bij het maken van gefundeerde keuzes.

2.2 Doelstellingen 2020 en realisatie

Naast de financiële doelstellingen zijn in 2020 vijf hoofddoelstellingen geformuleerd voor het Restauratiefonds. Onderstaand geven we aan in welke mate deze doelstellingen zijn gerealiseerd.

1. Inzetten middelen naar markt- en beleidsbehoefte

In 2020 heeft het Restauratiefonds, in nauwe samenwerking met het ministerie van OCW en de monumentensector, een

Figuur 1 Grafische weergave van de vier strategische onderwerpen en de aandachtspunten.

overbruggingsfaciliteit voor eigenaren van publiekstoegankelijke rijksmonumenten ontwikkeld. Vanuit een nieuw rijksfonds wordt de Opengestelde Monumenten-Lening verstrekt voor inkomstendering als gevolg van de coronamaatregelen. Daarnaast zijn middelen van het Revolving Fund optimaal ingezet door aan de vraag naar leningen voor verduurzaming en grootschalige restauratie te voldoen. Ook zijn additionele middelen toegevoegd aan de bestaande Cultuurfondsen voor Monumenten en provinciale en gemeentelijke fondsen ter stimulering van restauratie, duurzaamheid en herbestemming van gemeentelijke monumenten. Daarnaast is een nieuwe samenwerking gestart met het maatschappelijk Fonds Schiedam Vlaarding en e.o. in de vorm van het Maassteden Monumentenfonds. Deze is ontstaan vanuit de doelstelling maatschappelijk relevante monumentale panden te behouden en te verduurzamen voor de toekomst. Het gaat daarbij vooral om herbestemmingsprojecten die het historische karakter en de kwaliteit van de leefomgeving in het Waterweggebied versterken.

2. Platform Monumenten.NL

Medio 2020 is het vernieuwde platform Monumenten.nl eerder dan gepland live gegaan. Monumenten.nl is het platform waarmee eigenaren worden geïnformeerd over alle aspecten met betrekking tot monumenten. Het Restauratiefonds biedt hierbij zelf de informatie en kennis aan over financieringen en subsidies,

andere monument specifieke informatie komt van partners waarmee wij intensief samenwerken. Zo dragen goed geïnformeerde eigenaren bij aan kwalitatief herstel en behoud van monumenten.

3. Diensten

Het Restauratiefonds heeft het Strategisch Meerjarenplan van een update voorzien op basis van gesprekken met professionals werkzaam in de financiële dienstverlening, partners in de sector en het tweejaarlijkse monumenteigenaren onderzoek. Partners en monumenteigenaren verwachten een stevige kennis- en informatierol van het Restauratiefonds aanvullend op de financieringsrol om eigenaren actief te stimuleren kwalitatief herstel te plegen aan monumenten. Het Restauratiefonds geeft hier dan ook invulling aan. Een belangrijke verandering hierin is dat het Restauratiefonds naast het verstrekken van financieringen, uitbetalen van subsidies, delen van informatie en kennis ook diensten aanbiedt, al dan niet via partners. In 2020 is met het aanbieden van deze diensten een start gemaakt via de Zelfscan Duurzaam Monument en het geven van een vergoeding aan eigenaren die een duurzaamheidsadvies inwinnen bij één van de Duurzame Monumenten adviseurs waarmee het Restauratiefonds samenwerkt. Deze adviseurs volgen de kwaliteitsrichtlijnen voor verduurzaming van Stichting ERM.

4. IT-vernieuwing

Begin 2020 is het Restauratiefonds volgens plan overgegaan op het nieuwe IT-landschap met systemen voor het behandelen van financieringen en kantoorautomatisering. In beide gevallen is dit succesvol verlopen. Bij het systeem voor het behandelen van financieringen is een vervolg project in 2020 uitgevoerd ten behoeve van verdere optimalisaties. De kantoorautomatisering was vanaf het begin goed inzetbaar en maakte het mogelijk dat wij bij de start van de coronamaatregelen in maart direct op optimale wijze vanuit huis konden werken.

5. Herijking organisatie

De interne organisatie van het Restauratiefonds heeft in 2020 een herijking gekregen doordat diverse taken en medewerkers zijn overgekomen van Fondsenbeheer Nederland B.V. in liquidatie. De nieuwe organisatie heeft een kleiner managementteam en team-leider posities zijn toegevoegd, zodat interne doorstroming mogelijk is en verantwoordelijkheden lager in de organisatie zijn belegd. Per saldo is het Restauratiefonds hiermee slagvaardiger geworden.

Geconcludeerd wordt dat de niet-financiële doelstellingen van het Restauratiefonds in 2020 ruimschoots zijn behaald. Dit is niet gegaan zonder een aanzienlijke inspanning van onze medewerkers in coronatijd en daarvoor zijn wij hen zeer erkentelijk.

2.3 Maatschappelijke impact

Als maatschappelijk fonds leveren wij met onze kennis en financieringen een bijdrage aan springlevende monumenten. De impact hiervan hebben wij vertaald in een aantal cijfers.

Onze financieringsrol voor alle monumenten

Behoud cultuurhistorie

Wij hebben ruim **90 eigenaren** geholpen met het herstel van de cultuurhistorische waarde van hun monument door middel van restauratie en onderhoud.

Verduurzaming

Wij hebben circa **70 eigenaren** geholpen met de verduurzaming van hun monument.

Herbestemming en tegengaan leegstand

Wij hebben ruim **100 ondernemers en stichtingen** geholpen bij complexere opgaves aan hun monument, waarbij grootschalige restauratie wordt gecombineerd met herbestemming en leegstand wordt tegengegaan.

Ondersteuning in coronatijd

Wij hebben **250 monumenteigenaren** kunnen helpen tijdens de coronacrisis met zes maanden uitstel van betaling. Het merendeel van deze eigenaren is na deze periode weer regulier gaan betalen.

Publiekstoegankelijke monumenten die hun deuren moesten sluiten

Wij hebben circa **20 eigenaren** van publiekstoegankelijke rijksmonumenten, die een bereik hebben van ongeveer **2 miljoen bezoekers**, ondersteund om de periode van inkomstenverlies door de coronamaatregelen te overbruggen.

Totaal 333 leningen

- Totaal **170** laagrentende leningen met een stimulerende werking voor restauratie, verduurzaming of herbestemming.
- Totaal **163** aanvullende leningen om de totale opgave voor restauratie, verduurzaming of herbestemming te realiseren.

Uitbetaling van subsidies

- Woonhuissubsidie aan **6450** aanvragers uitbetaald voor **3925** rijksmonumenten
- SIM subsidie **1193** aanvragers uitbetaald

Onze kennis- en informatierol

Goed geïnformeerde eigenaren dragen bij aan kwalitatief behoud en herstel van monumenten en daarmee aan onze missie. Enkele kerncijfers:

Online bereik
661.366 bezoekers
op onze online platforms in 2020

In 2020 werden er
4.987 gidsen en whitepapers
gedownload

Zij bekeken samen
1.616.594 pagina's
op onze websites

Het bereik van onze
nieuwsbrieven is gezamenlijk
31.521 abonnees

En wij voerden drie onderzoeken uit: eigenarenonderzoek, klanttevredenheidsonderzoek en tevredenheidsonderzoek partners, waarvan we de uitkomsten online delen. Daarnaast voerden wij duurzaamheidsonderzoek uit voor de Routekaart Verduurzaming Monumenten.

2.4 Duurzaamheid

Verduurzaming van monumenten is maatwerk

Sinds 1985 levert het Restauratiefonds een bijdrage aan een mooier Nederland door eigenaren te ondersteunen met geld en kennis voor restauratie en onderhoud. Wij leveren ook nadrukkelijk een bijdrage aan een duurzamer Nederland, met diverse initiatieven die ondersteunend zijn aan de duurzaamheidsbehoeftes van monumenteneigenaren. Wij zijn partner in de landelijke Routekaart Verduurzaming Monumenten en streven ernaar om met een groot aantal erfgoedorganisaties de klimaatdoelstellingen voor monumenten in het Klimaatakkoord te bereiken; een CO₂-reductie van 40% in 2030 en 60% in 2040.

Monumenten blijven springlevend juist ook door deze te verduurzamen. Naast CO₂-reductie draagt verduurzaming ook bij aan comfort en lagere energielasten. Wij pleiten voor een eigen aanpak voor specifieke monumenten waarbij dit niet altijd evident is maar waar verduurzaming zeker mogelijk is. Wij maken eigenaren op het juiste moment in de klantreis bewust van de mogelijkheden en stimuleren, activeren én financieren hen om de duurzaamheidsstap te zetten.

Voor iedere eigenaar van een rijksmonument heeft het Restauratiefonds een duurzaamheidslening op maat. Dat geldt ook voor steeds meer eigenaren van panden met een andere bescherming, zoals gemeentelijke monumenten. Met steeds meer private partners en regionale overheden werken we eraan om iedere monumenteigenaar in Nederland een passende financiële oplossing aan te bieden ten behoeve van duurzaamheidsmaatregelen. Hier is terrein te winnen. Ook het verduurzamen van dit type karakteristieke panden draagt bij aan de beoogde CO₂-reductie.

In 2020 werd ook de vernieuwde samenwerking met meerdere Duurzame Monumenten adviseurs geïntroduceerd en de gratis online Zelfscan Duurzaam Monument. Deze tool is samen met onze partner De Groene Grachten ontwikkeld. Door (potentiële) eigenaren vroegtijdig en laagdrempelig van informatie over duurzaamheidsmogelijkheden te voorzien wordt een bijdrage geleverd aan kwalitatief behoud en herstel van monumenten. Voor het delen van deze specifieke informatie en kennis(-diensten) wordt het platform Monumenten.nl ingezet. Op dit platform werken wij samen met partners met monument-specifieke kennis om de grote groep bezoekers van het platform optimaal te ondersteunen.

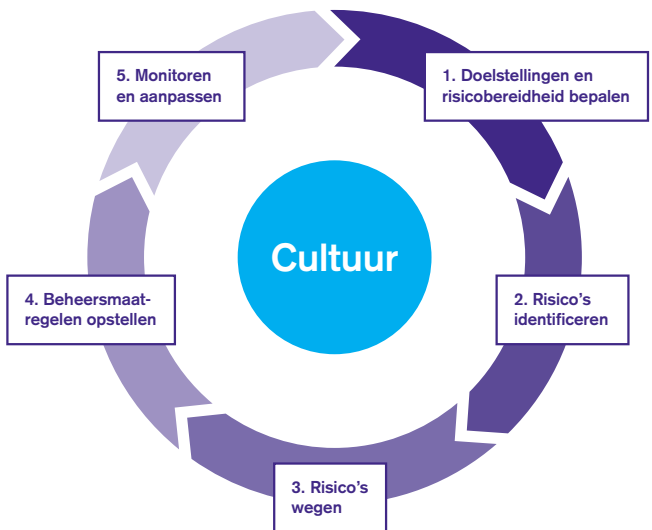
2.5 Risicomanagement en interne audit

Risicomanagement

Risicomanagement vormt een integraal en dynamisch onderdeel van de bedrijfsvoering van het Restauratiefonds en volgt hierin de richtlijnen vanuit Enterprise Risk Management en het 'Three Lines of Defence' model. Dit is vertaald in het risicomanagementproces dat samen met de governancestructuur, de verantwoordelijkheden van de Risk Manager en de inrichting van de interne audit functie is vastgelegd in het Risk en Interne Audit Beleid.

Het risicomanagementproces begint met de doelstellingen vanuit het Strategisch Meerjarenplan, jaarplan en de afdelingsjaarplannen, maar ook uit het vaststellen van de risicobereidheid om deze doelstellingen te behalen.

Vanuit de dagelijkse bedrijfsvoering (1ste lijn) worden de strategische, tactische, financiële, operationele en compliance risico's geïdentificeerd met betrekking tot de onzekerheid omtrent het behalen van de genoemde doelstellingen. Deze risico's en de hiervoor al bestaande beheersmaatregelen worden vastgelegd in een risk register en gewogen al naar gelang kans en impact om de juiste focus te bepalen. Voor de risico's die buiten de risicobereidheid vallen worden nieuwe beheersmaatregelen opgesteld en uitgevoerd.

Figuur 2 Risicomanagementproces

Het Restauratiefonds hanteert hierbij zoals gezegd een dynamische en integrale werkwijze waarbij risico's uit verschillende afdelingen per kwartaal in kaart worden gebracht. De risico's worden vastgesteld en gewogen met behulp van een wisselende samenstelling van medewerkers. Door het betrekken van verschillende medewerkers worden de belangrijke doelen van risicomanagement, te weten het in kaart brengen en mitigeren van risico's en het stimuleren van een risicobewuste cultuur, op tweeledige wijze behaald.

De voornaamste risico's vanuit deze risk registers per afdeling worden vervolgens opgenomen in het organisatiebrede algemene risk register, aangevuld met afdelingsoverstijgende tactische en strategische risico's. Dit register wordt eenmaal per kwartaal door het managementteam en het bestuur besproken en gewogen. De voornaamste risico's die hieruit voortkomen worden eenmaal per kwartaal aan de auditcommissie gerapporteerd.

De Risk Manager (2de lijn) draagt zorg voor een up to date risicobeidskader, faciliteert de risicosessies, ziet toe op de uitvoering van beheersmaatregelen en implementatie van nieuwe maatregelen en evalueert het proces als onderdeel van een constante verbetercyclus gericht op vooruitgang. Ook ziet de

Risk Manager toe op zogeheten risiconetwerken waarbij een samenspel van minder voorname risico's kan leiden tot grotere risico's. Deze worden eenmaal per kwartaal met het bestuur en managementteam besproken.

Interne audit

De interne audit functie (3de lijn) toetst de opzet, werking en het bestaan van processen en verschillende thema's aan de hand van de voornaamste inherente risico's. Gezien de schaalgrootte en om de 2de en 3de lijnfunctie duidelijk te scheiden, heeft het Restauratiefonds gekozen voor uitbesteding van de interne audit functie. De interne audit partij die hiertoe is aangesteld voert de risico gestuurde interne audits uit op basis van een door de audit commissie goedgekeurd jaarplan in nauwe samenwerking met de 1ste en 2de lijn. De bevindingen, aanbevelingen en voortgang worden per kwartaal aan het bestuur en de auditcommissie gerapporteerd.

Risicobereidheid

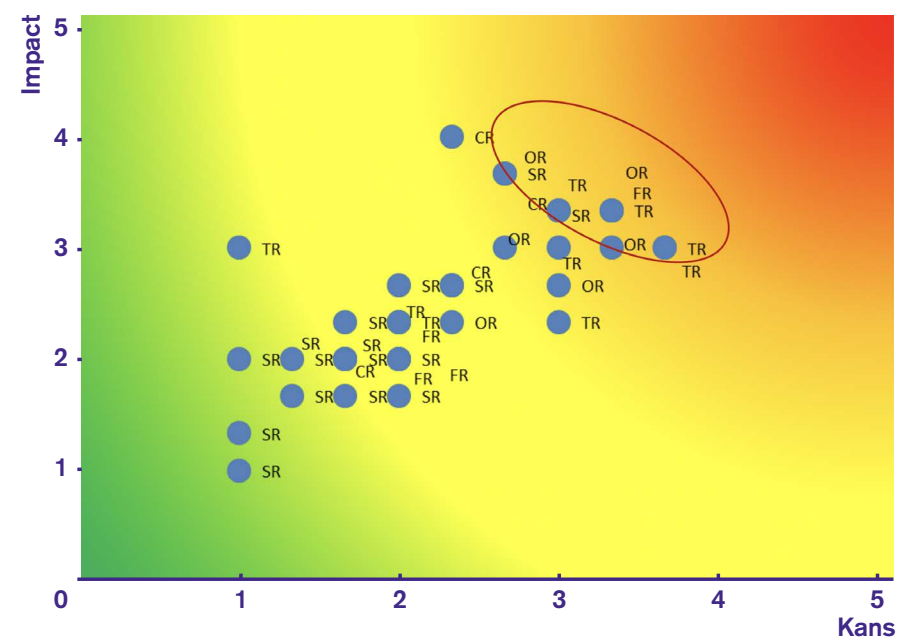
De mate waarin het Restauratiefonds bereid is risico's te nemen bij het nastreven van de doelstellingen verschilt per risicocategorie.

Strategische risico's	laag	Het Restauratiefonds is een stabiele organisatie gekenmerkt door een hoge mate van maatschappelijke en financiële verantwoordelijkheid waardoor de risicoacceptatie op strategisch niveau laag is.
Tactische risico's	laag/gematigd	Organisatiebrede beslissingen op de middellange termijn worden gemaakt vanuit de maatschappelijke rol en verantwoordelijkheid echter met oog voor interne en externe ontwikkelingen waardoor de risicobereidheid balanceert tussen laag en gematigd waar nodig.
Financiële risico's	laag/gematigd	Een zekere mate van kredietrisicoacceptatie is inherent aan de aard van de doelstellingen en de dienstverlening. Echter gezien de publieke gelden wordt buiten het kredietrisico een lage financiële risicobereidheid nagestreeft.
Operationele risico's	zeer laag	Het Restauratiefonds wil de belofte deskundige, betrouwbaar en integer te zijn waarborgen door een zeer lage risicobereidheid in processen.
Compliance	zeer laag	In het kader van deze belofte streeft het Restauratiefonds te voldoen aan alle van toepassing zijnde wet- en regelgeving om de zorg voor de klant te borgen.

Figuur 3 Risicobereidheid

Groene Gasthuis in Warffum

Figuur 4 Risicoprofiel

Risicoprofiel

Bovenstaande heatmap voor het laatste kwartaal van 2020 toont de risico's in relatie tot de risicobereidheid. De focus van het bestuur en het managementteam is met name gericht op het beheersen van de risico's die zich buiten de risicobereidheid bevinden (te weten het oranje en rode gedeelte) en het borgen van de effectiviteit van de beheersmaatregelen van de overige risico's, zodat deze binnen de risicobereidheid blijven.

Het risicoprofiel voor 2020 kenmerkt zich door een relatief hoge concentratie van tactische (TR) en operationele risico's (OR) als gevolg van de interne veranderingen en uitdagingen dat jaar. De grootste uitdaging betreft de vernieuwing van het IT-landschap. Als gevolg daarvan hebben met name de processen voor klantrelatiebeheer, de financieringsaanvraag en leningenbeheer niet gedurende het gehele jaar soepel gelopen. Dit heeft zich geuit in verhoogde werkdruk bij medewerkers en een minder optimale klantreis.

Deze risico's zijn waar mogelijk gemitigeerd door:

- aandacht voor en erkenning van de werkdruk;
- het aantrekken van tijdelijke externe medewerkers;
- een projectmatige aanpak van resterende te ontwikkelen functionaliteiten;
- het opstellen van interne en externe communicatieplannen;
- het uitstellen van niet essentiële activiteiten;
- handmatige controles van rapportages/brieven.

Daarnaast onmiskenbaar aanwezig gedurende heel 2020 is de diversiteit aan financiële, reputatie en bedrijfscontinuïteitsrisico's gerelateerd aan het coronavirus. Het Restauratiefonds heeft in de beheersing hiervan duidelijk blij gegeven van de kernwaarde wendbaarheid. Met betrekking tot de medewerkers heeft het crisisteam zorggedragen voor een adequate opvolging van RIVM maatregelen. In samenwerking met de IT organisatie is de continuïteit geborgd door het tijdig beschikbaar stellen van de benodigde middelen. In een latere fase is voldoende aandacht geschonken aan het fysieke en mentale welbevinden van de medewerkers door middel van doeltreffende communicatie en het verstrekken van een thuiswerkplek- of vitaliteitsvergoeding.

Met betrekking tot de klant heeft de opzet van het Corona Care Team, uitstel van aflossing en rente waar nodig en de inzet van de Opengestelde Monumenten-Lening bijgedragen aan het bestrijden van de financiële gevolgen van het coronavirus. Bijeenkomsten en evenementen van het Restauratiefonds zijn afgelast en vervangen door een verbreding van de social content, daarbij geholpen door de livegang van Monumenten.nl en kennis met betrekking tot webinars via de ErfgoedAcademie.

Het strategische risico (SR) heeft betrekking op de stimulerende werking als gevolg van de aanhoudende lage rentestand en de introductie van de Woonhuissubsidie voor particuliere eigenaren van een rijksmonument met een woonfunctie. De maatregelen in 2020 omvatten:

- het vergroten van het kennis- en informatieaanbod;
- de interne versterking van de informatierollen;
- en de verbreding van het financieringsaanbod met de Opengestelde Monumenten-Lening, het Boerderijenfonds en het Maasstenen Monumentenfonds.

Ook wordt de beperkte wendbaarheid van beschikbare middelen tussen de rijksfondsen als strategisch risico aangemerkt. Begin 2020 is ministeriële goedkeuring verleend tot het meer optimaal besteden van middelen (vanwege introductie woonhuissubsidie) vanuit het Revolving Fund Restauratiefonds-hypotheek.

Tot slot zijn er een financieel (FR) en compliance risico (CR) aangemerkt binnen de voornaamste risico's. Het financiële risico heeft betrekking op de wijziging in de bekostiging van IT systemen. Hiervoor zijn nieuwe afspraken onderhanden. Het compliance risico heeft betrekking op de controles op witwassen, belangen-verstrengeling en sancties zoals gedefinieerd in de Wwft. Door de wijzigingen in processen en systemen is het CDD proces opnieuw geformuleerd en externe expertise aangewend.

Ter afsluiting is het van belang de gemitigeerde risico's van 2020 te onderstrepen. Enkele voorbeelden betreffen het risico omtrent het niet tijdig gereed zijn van IT systemen en het risico van onvoldoende borging van de uitbestede diensten. Deze zijn volledig gemitigeerd door respectievelijk een gefaseerde aanpak en de succesvolle opzet van de IT regie organisatie.

Concluderend bestaat de voornaamste mitigerende maatregel gedurende 2020 uit het inzetten en vergroten van de wendbaarheid op diverse vlakken zoals de capaciteit, de bedrijfscontinuïteit, de informatiebeveiliging en -voorziening en het producten- en dienstenaanbod. Zodat ook in 2021 het doel van springlevende monumenten op maatschappelijk en financieel verantwoorde wijze gerealiseerd kan worden.

Om dit te realiseren gaat risicomanagement in 2021 aan de slag met het implementeren van ISO 27001 richtlijnen voor informatie-beveiliging, het uitwerken van bedrijfscontinuïteitsplannen, het professionaliseren van de key controles en soft controles in samenwerking met Finance & Control en het implementeren van het nieuwe Three Lines Model.

2.6 Wet- en regelgeving

Autoriteit Financiële Markten (AFM)

Het Restauratiefonds staat onder toezicht van de AFM. Wij hebben een Wft-vergunning van de AFM voor het aanbieden van hypothecair krediet. De AFM heeft in 2020 één keer informatie opgevraagd. Het betrof een generiek informatieverzoek waaraan wij adequaat konden voldoen.

Privacy

Gedurende het hele jaar is het eerder gestarte bewustwordings-programma met betrekking tot informatiebeveiliging uitgevoerd. Waar nodig zijn meldingsplichtige datalekken gemeld bij de Autoriteit Persoonsgegevens en bij de betrokkenen. Het geringe aantal datalekken lag in de lijn met voorafgaande jaren.

2.7 Financiële gegevens

Financieel resultaat

Over 2020 is het bedrijfsresultaat na belasting uitgekomen op 3,3 miljoen euro (2019: 3,2 miljoen euro). Het resultaat na mutatie bestemmingsfonds en -reserve is uitgekomen op 1,3 miljoen euro (2019: 3,2 miljoen euro).

Ten opzichte van de begroting 2020 is het gerealiseerde bedrijfsresultaat na belasting 2,9 miljoen euro hoger uitgekomen. Dit wordt met name veroorzaakt door een eenmalige opbrengst uit de liquidatie-uitkering van Stichting Aandelen Fondsenbeheer Nederland in liquidatie (il), de aandeelhouder van Fondsenbeheer Nederland B.V. (il), en een hoger renteresultaat. De lasten zijn hoger dan begroot en is met name veroorzaakt door een hogere dotatie aan de voorziening voor insolventie.

Bedrijfsopbrengsten

Het renteresultaat is uitgekomen op 13,2 miljoen euro. Dit is een stijging van 0,7 miljoen euro ten opzichte van 2019 (12,5 miljoen euro). Dit wordt veroorzaakt door een stijging in de portefeuillestand van de aanvullende leningen. Eind 2019 zijn er veel leningen verstrekt, waar we in geheel 2020 van hebben geprofiteerd. Daarnaast heeft er een herrubricering van de beheervergoeding van de Restauratiefondsplus-hypotheek naar de rentebaten van 0,5 miljoen euro plaatsgevonden.

Bedrijfslasten

In 2020 zijn de bedrijfslasten 3,6 miljoen euro hoger ten opzichte van 2019. In 2020 is er een hogere dotatie aan voorzieningen van 2,2 miljoen euro. De voorzieningen zijn deels gerelateerd aan de gevolgen van corona. Het gedeelte corona voorziening bedraagt

1,0 miljoen euro plus 1,0 miljoen euro vanwege de verstrekte Opengestelde Monumenten-Leningen. De overige lasten zijn ten opzichte van 2019 met 2,8 miljoen euro toegenomen. Deze toename wordt grotendeels verklaard door de beëindiging van de dienstverlening vanuit Fondsenbeheer Nederland B.V. (il), waar voorheen deze lasten middels de managementfee in rekening werden gebracht. Vanaf 2020 heeft het Restauratiefonds al deze diensten zelf georganiseerd. Ook heeft er voor het eerst een afschrijving op het IT-landschap plaatsgevonden van 1,0 miljoen euro.

Vennootschapsbelasting

In de jaarrekening is een passieve belastinglatentie opgenomen voor 1,0 miljoen euro. Deze post is ontstaan doordat de liquidatie-uitkering vanuit Stichting Aandelen Fondsenbeheer Nederland (il) van 4,0 miljoen euro commercieel en fiscaal op verschillende wijze in de jaarrekening is verwerkt.

Mutatie Bestemmingsfonds en -reserve

In 2020 betreft het de volgende mutaties:

- Onttrekking Bestemmingsfonds terugontvangen subsidies (0,1 miljoen euro);
- Onttrekking Bestemmingsreserve IT-Investeringen (0,9 miljoen euro);
- Dotatie Bestemmingsreserve liquidatie-uitkering Fondsenbeheer Nederland (3,0 miljoen euro).

Het Bestemmingsfonds terugontvangen subsidies van 13,4 miljoen euro is per 31 december 2020 gerubriceerd naar de kortlopende schulden conform de eerder gemaakte afspraken met het ministerie van OCW. Alleen het restant (0,1 miljoen euro niet gerealiseerde deel) dat betrekking heeft op de investeringsagenda 2020 is nu onder het Eigen Vermogen opgenomen.

Verstekte leningen

In 2020 is voor 79,7 miljoen euro aan leningen verstrekt (2019: 116,1 miljoen euro), waarvan 10,3 miljoen euro aan Opengestelde Monumenten-Leningen. Hiermee zijn minder leningen verstrekt ten opzichte van 2019. De verstrekte laagrentende leningen zijn in 2020 substantieel lager dan in 2019. Dit wordt met name veroorzaakt door de invoering van de woonhuissubsidie voor rijksmonumenten.

Subsidies

Naast het verstrekken van leningen betaalt het Restauratiefonds ook subsidies uit. In 2020 heeft het Restauratiefonds 54,0 miljoen euro (2019: 47,8 miljoen euro) aan Brim-subsidies uitbetaald en 59,4 miljoen euro (2019: 9,4 miljoen euro) aan overige rijkssubsidies. De overige rijkssubsidies bestaan uit de Woonhuisregeling van

38,0 miljoen euro, Subsidieregeling restauratie rijksmonumenten van 19,0 miljoen euro en de subsidieregeling Herbestemming van 2,5 miljoen euro.

Eigen Vermogen

Het Eigen Vermogen ultimo 2020 bedraagt 611,7 miljoen euro (2019: 567,9 miljoen euro) en bestaat uit diverse Revolving Funds van de rijksoverheid en bestemmingsreserves/fondsen.

De toename in het Eigen Vermogen van 43,8 miljoen euro euro ontstaat door:

- Dotatie van het ministerie van OCW van 50,5 miljoen euro (waarvan maximaal 0,5 miljoen euro ten behoeve van de uitvoeringskosten) voor het Revolving Fund Opengestelde Monumenten-Leningen.
- Het Bestemmingsfonds terugontvangen subsidies van 13,4 miljoen euro is per 31 december 2020 gerubriceerd naar de kortlopende schulden conform de eerder gemaakte afspraken met het ministerie van OCW. Alleen het restant (0,1 miljoen euro, niet gerealiseerde deel) gerelateerd aan de investeringsagenda 2020, is nu onder het Eigen Vermogen opgenomen.
- Dotatie aan het Bestemmingsfonds terugontvangen subsidies van 3,3 miljoen euro die onder toelichting 15 is toegelicht.
- Onttrekking bestemmingsreserve IT-Investeringen van 0,9 miljoen euro voor investeringen in het IT-landschap en Bestemmingsfonds van 0,1 miljoen euro voor de investeringsagenda.
- Het restant van het resultaat, namelijk de liquidatie-uitkering van Stichting Aandelen Fondsenbeheer Nederland (il) van 3,0 miljoen euro na belasting, is toegevoegd aan het Eigen Vermogen als Bestemmingsreserve liquidatie-uitkering Fondsenbeheer Nederland.
- Volgens de subovereenkomst is de voorziening Opengestelde Monumenten-Leningen (1,0 miljoen euro) en het gerealiseerde deel van de uitvoeringskosten (0,2 miljoen euro) gerelateerd aan deze leningen, onttrokken uit het Revolving Fund Opengestelde Monumenten-Leningen.
- De resultaatverdeling over de Revolving Funds is 2,5 miljoen euro.

Revolverende werking fondsen

Een van de belangrijkste factoren voor de werking van een revolving fund is het aflossingspatroon, zowel regulier als additioneel, van de kredietnemers. Voor de laagrentende leningen die vanuit het Revolving Fund zijn verstrekt, is in 2020 totaal 45,2 miljoen euro afgelost (2019: 39,7 miljoen euro). Hiervan is 61% additioneel afgelost (2019: 56%).

Revolving Funds

(x EUR 1.000)	Revolving Fund	Verstrekt	Beschikbaar
Restauratiefonds-hypotheken	326.720	266.793	59.927
Kerken Nevenfunctie-Leningen	1.635	381	1.255
Antillen	8.316	5.393	2.923
Duurzame Scholenfonds	7.000	0	7.000
Cultuurfonds voor Monumenten	4.948	4.129	819
Varend Erfgoed-Leningen	268	28	240
Opengestelde Monumenten-Leningen	49.291	10.311	38.980
Totaal laagrentende leningen	398.178	287.034	111.144
Restauratiefondsplus-hypotheken	161.541	108.981	52.560
Duurzame Monumenten-Leningen	20.229	11.240	8.989
Duurzame Monumentenplus-Leningen	25.184	14.820	10.364
Totaal Revolving Funds	605.132	422.076	183.056
Bestemmingsfonds terugontvangen subsidies	105	0	105
Bestemmingsfonds IT-investeringen	3.443	0	3.443
Bestemmingsreserve liquidatie-uitkering Fondsenbeheer Nederland	2.991	0	2.991
Totaal Eigen Vermogen	611.671	422.076	189.595

2.8 Doorkijk 2021

Het jaar 2021 staat voor het Restauratiefonds in het teken van het continueren van de relaties met monumenteneigenaren en het gezond houden van medewerkers, beide in het licht van de Covid-19 omstandigheden. Wij continueren de inzet van een Corona Care Team zoals dit ook in 2020 heeft bijgedragen aan het goed begeleiden van eigenaren die geraakt worden door de coronamaatregelen. Ook geven wij in 2021 vorm aan een nieuwe hybride manier van werken zodra het mogelijk is om weer op kantoor te werken. Daarnaast blijven we verder bouwen aan springlevende monumenten. Wij bouwen met onze samenwerkingspartners voort op onze financieringsrol bij belangrijke opgaves, zowel voor particuliere als zakelijke eigenaren. Wij proberen onze financiële middelen zo breed mogelijk in te zetten inclusief verduurzaming en herbestemming. Wij gaan het platform Monumenten.nl verder uitbreiden met informatie en kennis van partners om op deze wijze monumenteneigenaren op een zo breed mogelijke wijze te ondersteunen. Hetzelfde gaan we doen met het aanbieden van specifieke diensten voor monumenten-eigenaren. Denk hierbij onder meer aan adviezen op diverse terreinen zoals duurzaamheid.

In 2021 hebben we aandacht voor ons verdienmodel door de propositie en de tariefstelling te evalueren.

We gaan onze website Restauratiefonds.nl voor financieringsaanvragen vernieuwen om de klant beleving verder te verbeteren.

Begroting 2021

De totale verwachte productie in 2021 is 92 miljoen euro. Exclusief de halverwege 2020 geïntroduceerde Opengestelde Monumenten-Lening blijven we op het niveau van rond de 70 miljoen euro dat ook in 2020 is gerealiseerd. Dit is lager dan 2019 vanwege de vervanging van de fiscale monumentenaftrek door de woonhuissubsidie destijds.

Totale verwachte baten 2021 zijn in lijn met het jaar 2020. De totale verwachte kosten zijn in 2021 hoger dan 2020, doordat in dat jaar weinig bijeenkomsten en evenementen hebben plaatsgevonden vanwege de coronamaatregelen. Het resultaat na belastingen zal in 2021 lichtelijk positief zijn waarbij de grootste afhankelijkheid de te treffen debiteuren voorziening is. Dit is weer afhankelijk van de duur en strengheid van de coronamaatregelen.

3. Organisatie

3.1 Ons organisatieverhaal

Onze missie: springlevende monumenten!
Daar gaan we voor, samen met eigenaren, samenwerkingspartners en erfgoedprofessionals

Wat is een monument? De één voelt de geschiedenis. De ander ziet een gebouw met karakter. En een derde ziet nieuwe mogelijkheden. Hoe dan ook: elk monument vertelt een verhaal en geeft een gezicht aan een buurt, plaats of regio. Monumenten maken onze omgeving levendig, spannend en extra aantrekkelijk.

Daarom wil het Restauratiefonds deze bijzondere gebouwen behouden. Want een monument moet worden beleefd en het verhaal moet worden doorverteld. Zo blijven monumenten springlevend! Daar maken wij ons elke dag weer sterk voor.

Verstand van financieren

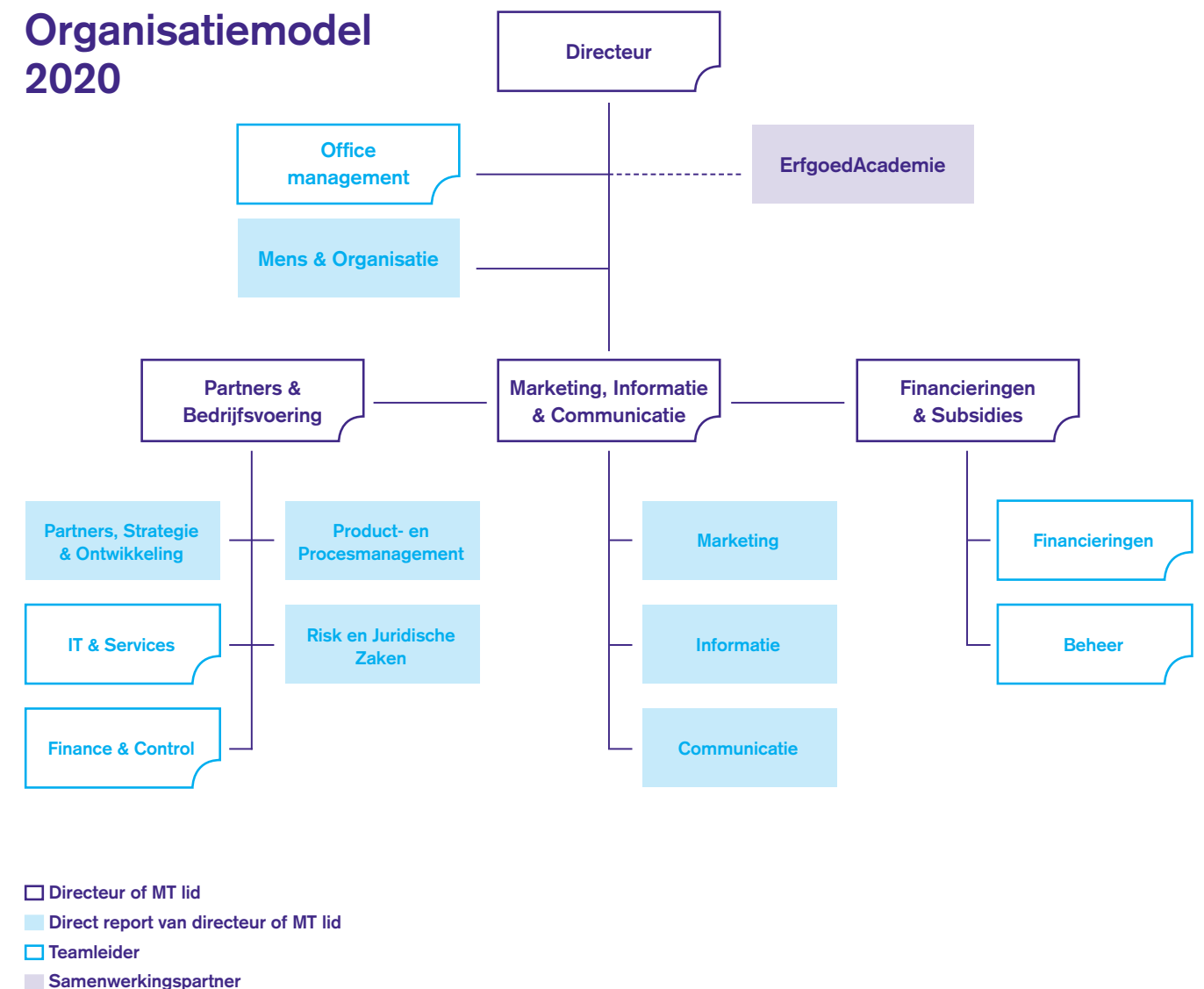
Hoe wij dat doen? De basis is een goede financiële ondersteuning. Want dat is nodig om monumenten te behouden. Daarom helpen wij eigenaren met een financiering voor restauratie, verduurzaming en herbestemming. Dat doen wij vanuit verschillende fondsen die wij voor het rijk, provincies, gemeenten en private organisaties beheren. Ook betalen wij subsidies uit namens de overheid. En alles wat wij weten, delen wij graag. Bijvoorbeeld via onze websites, op een evenement of in een persoonlijk gesprek.

Hart voor monumenten

Onze organisatie heeft geen winstoogmerk, maar gaat voor springlevende monumenten met maatschappelijke impact. Dat doen wij al vanaf onze oprichting in 1985 door het ministerie van Onderwijs Cultuur en Wetenschap (OCW). Wij zetten elke euro optimaal in. Onze professionals staan dagelijks in contact met monumentbezitters en voelen zich een beetje mede-eigenaar. Wij delen al onze kennis om deze bijzondere panden duurzaam te blijven gebruiken.

Hetzelfde doen wij met overheden en maatschappelijke fondsen. Wij werken met hen samen aan een effectief en succesvol monumentenbeleid. Onze financiële expertise en ervaring is daarbij vaak van toegevoegde waarde. En met ons sterke netwerk maken wij meer mogelijk. Wij delen kennis en vergroten het draagvlak in de maatschappij voor het behoud van monumenten.

Organisatiemodel 2020

3.2 Organisatiestructuur

Eind 2020 waren er 57 medewerkers (51,2 fte) aan het Restauratiefonds verbonden. Dit zijn medewerkers in interne dienst. Daarnaast werkte het Restauratiefonds in 2020 met een flexibele schil bestaande uit circa 20 externe medewerkers en projectmedewerkers. In juni 2020 is het organisatiemodel binnen het Restauratiefonds gewijzigd, om hiermee de organisatie in lijn te brengen met de veranderingen als gevolg van de verzelfstandiging. Per 13 januari 2020 zijn alle ondersteunende diensten van Fondsenbeheer Nederland B.V. (il) binnen het Restauratiefonds belegd en is het volledige IT-landschap vernieuwd. Het nieuwe organisatiemodel sluit aan op de nieuwe processen die hieruit voortkwamen.

3.3 Samenstelling bestuur

Het bestuur van het Restauratiefonds bestaat uit:

Kees-Jan Dosker

De nevenfuncties van Kees-Jan Dosker bestonden in 2020 uit:

- vereffenaar Fondsenbeheer Nederland B.V. in liquidatie
- vereffenaar Stichting Aandelen Fondsenbeheer Nederland in liquidatie
- lid van de ledenraad van Donatus Verzekeringen
- raad van advies Nationaal Restauratie Centrum
- voorzitter Stichting Goois Natuurreservaat

4. Raad van toezicht

Het jaar 2020 was een zeer uitzonderlijk jaar. In het eerste kwartaal brak de coronacrisis in volle omvang uit. De raad is bijzonder positief over hoe het bedrijf deze crisis heeft aangepakt. Niet alleen op het gebied van het verstrekken van leningen, uitbetalen van subsidies en het verwerven van extra middelen voor in nood verkerende eigenaren. Al was dat heel fijn, maar zeker zo veel complimenten voor hoe men de medewerkers heeft weten te motiveren voor het werk dat vanuit huis gedaan moest worden.

In 2020 heeft zowel de raad van toezicht als de auditcommissie vier keer vergaderd. De remuneratiecommissie kwam bijeen voor de beoordeling van de bestuurder, de zelfevaluatie en de voorbereiding voor het werven van nieuwe leden voor de raad van toezicht. Daarnaast kwam de raad van toezicht bij elkaar in een strategische sessie.

Onderwerpen raad van toezicht 2020

Markering afronding transitie

Met de livegang van het nieuwe financieringssysteem en de kantoorautomatisering begin 2020 is de transitie van alle ondersteunende diensten van Fondsenbeheer Nederland B.V. (il) naar het Restauratiefonds afgerond. In de raad van toezicht is de afhechting van deze transitie besproken. Met de afronding van de transitie is de weg bereid voor meer externe focus. In dit kader is

er diverse malen met waardering kennis genomen van initiatieven die de gewenste zichtbaarheid van het Restauratiefonds versterken.

Organisatie en strategie

De raad van toezicht is meegenomen in het zorgvuldig doorlopen proces om het organisatiemodel in lijn te brengen met de wijzigingen in processen als gevolg van de transitie. Sinds juni werkt het Restauratiefonds conform deze nieuwe organisatie-structuur. De uitkomsten van het Werkbelevingsonderzoek zijn eveneens besproken in de raad van toezicht. Het resultaat hiervan laat een hoge waardering (8,0) van medewerkers en een sterke binding met het Restauratiefonds zien.

Diverse invullingen voor de positionering van het Restauratiefonds in de monumentensector en als financieel expertisecentrum voor monumenteigenaren kwamen in een strategische sessie aan bod. Mede naar aanleiding hiervan kreeg het Strategisch Meerjarenplan voor de komende drie jaren een update.

Impact van coronamaatregelen

Een terugkerend onderwerp in de raad van toezicht vergaderingen was de impact van de coronamaatregelen op klanten, partners en medewerkers van het Restauratiefonds. Met de inzet van diverse maatregelen, zoals het Corona Care Team en intensivering van de interne communicatie is de impact voor klanten en medewerkers in dit uitzonderlijke jaar in goede banen geleid.

De raad van toezicht zal ook in het komende jaar de impact van corona blijven volgen en mogelijke risico's nauwkeurig monitoren.

Overige activiteiten binnen de raad van toezicht

De raad van toezicht verleende goedkeuring aan de volgende documenten:

- Jaarverslag en jaarrekening 2019;
- Jaarplan en begroting 2021;
- Zelfevaluatie van de raad van toezicht begin 2021.

Ook werden het Treasury Statuut en het Treasury Jaarplan 2021 vastgesteld. Tevens werd de profielschets voor raad van toezicht leden aangepast.

Begin 2020 nam Ton van der Veldt afscheid van de raad van toezicht. Tamim Chebti werd verwelkomd als nieuw lid van de raad van toezicht.

Governance

Benoeming van de leden van de raad van toezicht

Benoeming en herbenoeming van leden van de raad van toezicht gebeurt conform de statuten door de fungerende leden van de raad van toezicht, bij nieuwe benoemingen na schriftelijke goedkeuring door de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.

Commissies

De raad van toezicht kent de volgende commissies:

- *Auditcommissie*
Het is de taak van de auditcommissie om de besluitvorming van de raad van toezicht over het toezicht op de integriteit en kwaliteit van de financiële verslaggeving en op de effectiviteit van de interne risicobeheersings- en controlesystemen van het Restauratiefonds voor te bereiden.
- *Selectie/Remuneratiecommissie*
Het is de taak van de remuneratiecommissie om de besluitvorming van de raad van toezicht over de selectie en benoeming van de bestuurder en leden van de raad van toezicht, de vaststelling van beloningen en de overige aan haar toegekende of gedelegeerde bevoegdheden voor te bereiden.

Bezoldiging

De bezoldiging van de raad van toezicht leden is in 2020 niet gewijzigd. De bezoldiging van de leden van de raad van toezicht voldoet aan de Wet Normering Topinkomens.

Leden raad van toezicht

Mevrouw W.J. (Willemijn) Maas, voorzitter

Eerste benoeming: december 2014

Herbenoeming: december 2020

Functie: zakelijk directeur van Nederlands Dans Theater per 1 mei 2019

Belangrijke nevenfuncties:

- voorzitter raad van toezicht Stichting Amsterdam Dance Event
- lid raad van commissarissen Havenbedrijf Amsterdam
- voorzitter Vriendenvereniging van het Koninklijk Concertgebouworkest en het Concertgebouw (onbezoldigd).

De heer J.A. (John) Jorritsma, vice-voorzitter

Eerste benoeming: 2014

Herbenoeming: april 2019

Aftredend: 1 april 2021

Functie: burgemeester gemeente Eindhoven

Belangrijke nevenfuncties:

- voorzitter Stichting Brainport
- voorzitter Metropoolregio Eindhoven

Mevrouw M.J.P.G. (Mirjam) Nouwen, lid auditcommissie

Eerste benoeming: januari 2017

Herbenoeming: januari 2020

Functie: consultant en toezichthouder

Belangrijke nevenfuncties:

- voorzitter raad van toezicht NHF (MUNT Hypotheken)
- voorzitter J.C. Ruigrok Stichting
- lid bestuur Stichting Aandelen Fondsenbeheer Nederland in liquidatie

Mevrouw drs. M.A. (Marieke) van Schijndel MBA

Eerste benoeming: december 2013

Herbenoeming: december 2019

Aftredend: 1 december 2021

Functie: directeur Museum Catharijneconvent

Belangrijke nevenfuncties:

- lid bestuur Stichting Aandelen Fondsenbeheer Nederland in liquidatie
- lid bestuur Samenwerkende Utrechtse Musea
- lid bestuur Kunst in het stationsgebied Utrecht (tot juli 2020)
- lid bestuur K.F. Hein Fonds Monumenten (sinds december 2020)
- lid ledenraad Donatus Verzekeringen (sinds november 2020)

De heer T. (Tamim) Chebti

lid auditcommissie

Eerste benoeming: 1 april 2021

Herbenoeming: 1 april 2024

Functie: Hoofd Balans Management, ABN AMRO
Hypotheken groep

Nevenfuncties: geen

Villa Kanjel in Maastricht

5. Partnerschappen met impact

Samenwerken aan springlevende monumenten

Al sinds de oprichting van het Restauratiefonds in 1985 door het toenmalige ministerie van OCW werken wij samen met overheden en later ook met private maatschappelijke fondsen om monumenten in stand te houden. Inmiddels beheren wij namens publieke en private organisaties een dertigtal fondsen van waaruit wij eigenaren ondersteunen bij de restauratie, verduurzaming of herbestemming van hun monument.

Een overzicht van onze samenwerkingen en de diverse fondsen:

Fondsen rijksoverheid

- **Restauratiefonds-hypotheek**
Restaureren en/of onderhoud van rijksmonumentale woonhuizen.
- **Restauratiefondsplus-hypotheek**
Grootschalige restauraties van rijksmonumentale complexen (zoals kerken, kloosters en boerderijen).
- **Duurzame Monumenten-Lening**
Verduurzamen van rijksmonumentale woonhuizen.
- **Duurzame Monumentenplus-Lening**
Verduurzamen van rijksmonumentale complexen (zoals kerken, kloosters en boerderijen).

- **Garantiefonds Rijksmusea**
Garanties voor door rijksmusea aangegeven leningen.
- **Kerken Nevenfunctie-Lening**
Voor het aanbrengen van voorzieningen voor nevenactiviteiten of verduurzamings- en herbestemmingskosten in rijksmonumentale kerken.
- **Opengestelde Monumenten-Lening**
Achtergestelde lening voor eigenaren van publiekstoegankelijke rijksmonumenten die als gevolg van de coronamaatregelen tijdelijke inkomstenderving hebben en dit niet voldoende kunnen opvangen.

Provinciale samenwerkingen

- **Cultuurfondsen voor Monumenten**
Samenwerking met negen provincies en het Prins Bernhard Cultuurfonds voor restauratie (in Friesland, Groningen, Overijssel ook voor verduurzaming en herbestemming) van niet-rijksmonumenten.
- **Noord-Hollands Monumentenfonds**
Voor zowel provinciale monumentale woonhuizen als voor alle type monumentale, beeldbepalende en karakteristieke niet-woonhuizen. Voor de gemeentelijke monumenten, beeldbepalende en karakteristieke panden geldt dat ze oorspronkelijk tot het industrieel, religieus of agrarisch erfgoed moeten behoren.

- **Drents Monumentenfonds**
Voor de restauratie, verduurzaming of herbestemming van monumenten en beeldbepalende panden in Drenthe.
- **Gelders Monumentenfonds**
Voor de restauratie, verduurzaming of herbestemming van alle typen monumenten in Gelderland.
- **Friesland en Groningen**
Voor deze twee provincies beheren wij subsidieregelingen en betalen wij de subsidies uit aan monumenteigenaren.

Gemeentelijke fondsen

- **Amsterdams Restauratiefonds**
Voor de restauratie van gemeentelijke monumenten in Amsterdam.
- **Hilversums Restauratiefonds**
Voor de restauratie van gemeentelijke monumenten in Hilversum.
- **Deventer Restauratiefonds**
Voor de restauratie van gemeentelijke monumenten, rijksmonumenten en overige monumenten in Deventer.
- **Gemeentelijk Restauratiefonds Dordrecht**
Voor de restauratie of verduurzaming van gemeentelijke monumenten of aangewezen beeldbepalende panden in Dordrecht.
- **Leeuwarder Restauratiefonds**
Voor de restauratie van gemeentelijke monumenten of aangewezen beeldbepalende panden in Leeuwarden.
- **Moerdijks Restauratiefonds**
Voor de restauratie van gemeentelijke monumenten in Moerdijk.
- **Rotterdams Restauratiefonds**
Voor de restauratie van gemeentelijke monumenten of beeldbepalende panden in een Beschermd Stadsgezicht in Rotterdam.
- **Schiedams Restauratiefonds**
Voor de restauratie van behoudenswaardige panden in Schiedam.
- **Utrechts Restauratiefonds(-energiebesparing)**
Voor de restauratie of verduurzaming van gemeentelijke monumenten of aangewezen beeldbepalende panden in Utrecht

Samenwerkingen met private maatschappelijke fondsen

- **Monumentenfonds 1818 (regio Haaglanden)**
in samenwerking met Fonds 1818
Voor de verbouwingen, renovatie en restauratie van gemeentelijke monumenten en monumentale kerken die (deels) een nieuwe bestemming krijgen in de regio Haaglanden.

- **Elisabeth Strouven Monumentenfonds (Maastricht en omgeving)**
in samenwerking met Elisabeth Strouven Fonds
Voor maatregelen om verval of vervolgschade te voorkomen en het behoud van het monument en zijn cultuurhistorische waarden te bevorderen van diverse type monumenten in Maastricht.
- **Maassteden Monumentenfonds in samenwerking met Fonds Schiedam Vlaardingen e.o.**
Voor de restauratie, verduurzaming of herbestemming van rijksmonumenten, gemeentelijke monumenten en beeldbepalende/karakteristieke panden in de gemeenten Schiedam, Vlaardingen en Maassluis.
- **Boerderijfondsen**
Wij werken samen met Agrarisch Erfgoed Nederland in het Boerderijfondsen en betalen de subsidies hiervoor uit. Doel van het fonds is het stimuleren van het behoud en gebruik van agrarisch erfgoed voor een toekomstbestendig platteland.

Beauforthuis in Austerlitz

6. Jaarrekening

6.1 Balans per 31 december 2020 (na resultaatverdeling)

(x EUR 1.000)	Bedrag 2020	Bedrag 2019
ACTIVA		
Financiële vaste activa		
01. Portefeuille leningen	859.981	867.552
02. Zero-leningen	4.539	4.346
03. Voorgefinancierd garantiefonds	337	394
	864.857	872.292
Immateriële vaste activa		
04. Geactiveerde implementatiekosten IT	3.854	4.031
	3.854	4.031
Materiële vaste activa		
05. IT Hardware	11	0
06. Inventaris	4	0
	15	0
Vlottende activa		
07. Vorderingen	10.113	7.341
08. Op voorschot betaalde Brim-subsidies	0	3.194
09. Liquide middelen	530.963	329.838
	541.076	340.372
Stand per 31 december	1.409.802	1.216.695

(x EUR 1.000)	Bedrag 2020	Bedrag 2019
PASSIVA		
Eigen Vermogen		
10. Revolving Fund Restauratiefonds-hypotheken	348.887	348.336
11. Revolving Fund Duurzame Monumenten-Leningen	20.229	20.096
12. Revolving Fund Restauratiefondsplus-hypotheken	161.541	159.913
13. Revolving Fund Duurzame Monumentenplus-Leningen	25.184	25.000
14. Revolving Fund Opengestelde Monumenten-Leningen	49.291	0
15. Bestemmingsfonds terugontvangen subsidies	105	10.282
16. Bestemmingsreserve IT-Investeringen	3.443	4.300
17. Bestemmingsreserve liquidatie-uitkering Fondsenbeheer Nederland	2.991	0
	611.671	567.926
Voorzieningen		
18. Passieve belastinglatentie	997	0
Langlopende schulden		
19. Onderhandse leningen o/g	286.750	219.250
20. Regionale Restauratiefondsen	64.041	61.681
21. Provinciale Cultuurfondsen voor Monumenten	32.688	31.789
22. Subsidie-op-termijn	12.371	16.517
	395.850	329.238
Kortlopende schulden		
23. Onderhandse leningen o/g	75.000	47.750
24. Revolving Fund Varend Erfgoed	39	52
25. Brim-subsidies	26.794	0
26. Overige kortlopende schulden	299.451	271.729
	401.284	319.531
Stand per 31 december	1.409.802	1.216.695

6.2 Staat van baten en lasten over 2020

	Gerealiseerd	Begroting	Gerealiseerd
(x EUR 1.000)	2020	2020	2019
Rentebaten	16.896	15.901	16.817
Rentelasten	-3.683	-3.826	-4.333
27. Renteresultaat	13.213	12.075	12.485
28. Ontvangen behandelingskosten	570	747	1.064
29. Overige baten	4.343	890	984
Som der bedrijfsopbrengsten	18.126	13.712	14.533
30. Personeelslasten	-6.656	-6.688	-5.599
31. Managementvergoeding Fondsenbeheer Nederland.	0	0	-2.493
32. Dotatie voorziening	-2.382	-1.000	-163
33. Overige lasten	-4.778	-5.512	-1.941
Som der bedrijfslasten	-13.817	-13.200	-10.196
Saldo baten en lasten exclusief belasting	4.309	512	4.337
34. Vennootschapsbelasting	-1.027	-111	-1.095
Saldo baten en lasten inclusief belasting	3.282	401	3.242
35. Mutatie bestemmingsfonds en -reserve	-1.993	1.420	0
Saldo baten en lasten na mutatie bestemmingsfonds en -reserve	1.289	1.821	3.242
Verdeling saldo baten en lasten na mutatie bestemmingsfonds en -reserve			
Dotatie Revolving Fund Restauratiefonds-hypotheke	552		1.833
Dotatie Revolving Fund Duurzame Monumenten-Leningen	134		88
Dotatie Revolving Fund Duurzame Monumentenplus-Leningen	184		97
Dotatie Revolving Fund Restauratiefondsplus-hypotheke	1.628		1.223
Dotatie Revolving Fund Opengestelde Monumenten-Leningen	22		0
Onttrekking Opengestelde Monumenten-Leningen bestemmingsfonds	-1.231		0
Totaal	1.289		3.242

6.3 Kasstroomoverzicht over 2020
Kasstroomoverzicht volgens de indirecte methode

	Gerealiseerd	Gerealiseerd
(x EUR 1.000)	2020	2019
Saldo baten en lasten inclusief belasting	3.282	3.242
Mutaties niet kasgerelateerd		
Mutatie voorziening voor insolventie	2.382	-122
Mutatie voorgefinancierd garantiefonds en belastinglatentie	1.054	169
Mutatie rente Subsidie-op-termijn	582	823
Koersverschillen	210	-49
Afschrijving immateriële vaste activa	963	0
Afschrijving materiële vaste activa	2	0
Totaal mutaties niet kasgerelateerd	5.193	821
Mutaties Eigen Vermogen		
Onttrekkingen Eigen Vermogen	-13.400	-35
Dotaties Eigen Vermogen	53.864	9.731
Totaal mutaties Eigen Vermogen	40.464	9.696
Mutaties werkkapitaal		
Mutatie overige vorderingen	-2.772	6.669
Mutatie overige kortlopende schulden	14.978	20.085
Totaal mutaties werkkapitaal	12.206	26.754
Operationele kasstroom		
Uitgezette leningen	-81.434	-125.684
Ontvangen aflossingen	86.429	91.763
Ontvangen Rijks- en Brim-subsidies	156.161	201.746
Uitbetaalde Rijks- en Brim-subsidies	-113.430	-57.166
Uitbetaalde Subsidie-op-termijn	-4.728	-6.234
Totaal operationele kasstroom	42.998	104.424
Kasstroom uit investeringsactiviteiten		
Investerings in immateriële vaste activa	-788	-3.773
Desinvesteringen in immateriële vaste activa	3	0
Investerings in materiële vaste activa	-16	0
Totaal kasstroom uit investeringsactiviteiten	-802	-3.773
Kasstroom uit financieringsactiviteiten		
Aflossingen langlopende schulden	-89.250	-48.300
Aangetrokken langlopende schulden	184.000	37.000
Dotaties fondsen derden	3.714	3.643
Onttrekkingen fondsen derden	-470	-471
Totaal kasstroom uit financieringsactiviteiten	97.994	-8.128

Tabel gaat verder op pagina 32

6.3 Kasstroomoverzicht over 2020 (vervolg)
Kasstroomoverzicht volgens de indirecte methode

	Gerealiseerd 2020	Gerealiseerd 2019
(x EUR 1.000)		
Netto kasstroom	201.335	133.036
Liquide middelen per 1 januari	329.837	196.752
Mutatie liquide middelen	201.335	133.035
Koersverschillen	-210	49
Liquide middelen per 31 december	530.963	329.837
Niet vrij beschikbare liquide middelen per 31 december	-41.165	-36.510
Vrij beschikbare liquide middelen per 31 december	489.798	293.327

6.4 Waarderingsgrondslagen

Bedrijfsactiviteiten

De activiteiten van de Stichting Nationaal Restauratiefonds (KvK nr. 41181555), statutair gevestigd in Amersfoort en kantoorhoudend aan de Utrechtseweg 12 in Amersfoort, bestaan voornamelijk uit: het financieren van monumentaal (on)roerend goed, het uitvoeren van subsidieregelingen voortvloeiend uit het stelsel voor monumentenzorg, het geven van voorlichting en advies binnen de relevante beleidsvelden vanuit een financieel-economisch kader.

Het uitbreken van het coronavirus en de preventieve maatregelen genomen door de overheid zorgen voor grote economische onzekerheid en is onderhevig aan veranderingen. Dit heeft impact op de waardering van huidige leningen en het rondkrijgen van business cases met betrekking tot nieuwe monumenten financieringen. Het Restauratiefonds is een relatief kleine organisatie waardoor coronabesmettingen een grote impact hebben op de organisatie, in ieder geval op korte termijn en mogelijk ook op langere termijn.

Vanwege de getroffen maatregelen en dotatie aan de voorziening voor insolventie als gevolg van de coronacrisis is het bestuur van mening is dat de organisatie de huidige coronacrisis kan doorstaan zonder externe steun.

Algemene grondslagen voor de opstelling van de jaarrekening

De jaarrekening is opgesteld volgens de in Nederland algemeen aanvaarde richtlijnen voor financiële verslaggeving, inclusief Richtlijn 640 ‘Organisaties zonder winststreven’ van de Raad voor de Jaarverslaggeving (RJ 640) en bepalingen krachtens de Wet Normering Topinkomens (WNT). De jaarrekening is opgesteld volgens het principe van going concern.

De historische kostprijs is de algemene grondslag voor de waardering van de activa en passiva en voor de bepaling van het resultaat. Tenzij bij de desbetreffende grondslag voor de specifieke balanspost anders wordt vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen de nominale waarde.

De jaarrekening wordt gepresenteerd in euro's. Alle financiële informatie is afgerond op het dichtstbijzijnde duizendtal. Door deze afronding kunnen minimale afrondingsverschillen in tellingen ontstaan. De afrondingsverschillen zijn niet materieel voor inzicht in balans en resultaat.

Indien nodig voor het inzicht, zijn de vergelijkbare cijfers aangepast.

Gebruik van oordelen en schattingen

Bij het opstellen van de jaarrekening worden door het management oordelen gevormd alsmede schattingen en veronderstellingen gemaakt die van invloed zijn op de toepassing van de grondslagen en de gerapporteerde waarde van de activa, passiva, baten en lasten. De feitelijke resultaten kunnen afwijken van de schattingen. De schattingen en veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld.

De volgende waarderingsgrondslagen vereisen schattingen en veronderstellingen:

- Inschattingen die worden gedaan ter bepaling van het verwachte verloop van de leningen op portefeuilleniveau om zodoende de financiële risicopositie vast te stellen. Het verwachte verloop wordt geschat op basis van het contractuele verloop van de portefeuille inclusief de offertes minus de geschatte aflossingen, zowel regulier als additioneel.
- Inschattingen en aannames die worden gedaan ter bepaling van de voorziening voor insolventie. Dit betreft met name inschattingen van het kredietrisico over leningen die voor rekening en risico van het Restauratiefonds aan monumenteigenaren zijn verstrekt.

Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit de liquide middelen.

Vreemde valuta

Transacties in vreemde valuta worden omgerekend naar euro's tegen de geldende wisselkoers op transactiedatum. In vreemde valuta luidende activa en passiva worden per balansdatum omgerekend in euro's tegen de wisselkoers op balansdatum. De optredende koersverschillen bij omrekening worden in de staat van baten en lasten verantwoord.

Financiële instrumenten

Onder financiële instrumenten worden zowel primaire financiële instrumenten (onder vorderingen en schulden) als financiële derivaten verstaan. Voor de grondslagen van primaire financiële instrumenten wordt verwezen naar de behandeling per balanspost.

Derivaten

Het Restauratiefonds past kostprijs hedge-accounting toe conform RJ Richtlijn 290 ‘Financiële derivaten’ op basis van generieke hedge documentatie, zoals beschreven in het Treasury Statuut. Het Restauratiefonds documenteert de wijze waarop de hedgerelaties passen in de doelstellingen van het risicobeheer, de hedgestrategie en de verwachting van de effectiviteit van de hedge.

Per balansdatum wordt de effectiviteit van de hedge bepaald. Binnen het Restauratiefonds wordt conform RJ Richtlijn 290 ‘Financiële derivaten’ de effectiviteitsmeting primair uitgevoerd op basis van kwalitatieve kritische kenmerken.

Het effectieve deel van financiële derivaten die zijn toegewezen voor kostprijs hedge accounting wordt tegen kostprijs gewaardeerd. Het eventuele ineffektieve deel wordt tegen reële waarde gewaardeerd. De veranderingen van de reële waarde van het ineffektieve deel worden direct in de staat van baten en lasten verwerkt.

Activa

Financiële vaste activa

De onder financiële vaste activa vallende posten worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de nominale waarde. Voorzieningen voor het kredietrisico worden in mindering gebracht op de boekwaarde van de vordering. Vervolgens worden de financiële vaste activa na eerste verwerking gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs.

De post voorgefinancierd garantiefonds wordt gewaardeerd tegen netto contante waarde.

Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa (geactiveerde implementatiekosten IT) worden bij de eerste verwerking opgenomen tegen de historische kostprijs. Deze bestaat uit verkrijgingsprijs of vervaardigingsprijs en overige kosten onder aftrek van lineaire afschrijvingen op basis van de geschatte economische levensduur en indien van toepassing van bijzondere waardeverminderingen. Er wordt afgeschreven vanaf het moment van ingebruikname.

Uitgaven voor ontwikkelingsprojecten worden geactiveerd als onderdeel van de vervaardigingsprijs als het waarschijnlijk is dat het project economische voordelen gaat behalen en de kosten betrouwbaar kunnen worden vastgesteld. Kosten van onderzoek worden verwerkt in de winst- en verliesrekening.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs plus bijkomende kosten of vervaardigingsprijs onder aftrek van lineaire afschrijvingen op basis van de geschatte economische levensduur.

Vlottende activa

De liquide middelen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde en staan ter vrije beschikking van het Restauratiefonds, tenzij anders vermeld.

Passiva

Kortlopende schulden en langlopende schulden

De onder kort- en langlopende schulden vallende posten worden bij de eerste verwerking opgenomen tegen de nominale waarde. Transactiekosten die direct toe te rekenen zijn aan de verwerving van de schulden worden in de waardering bij eerste verwerking opgenomen. Vervolgens worden de schulden na eerste verwerking gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs. Dit is het ontvangen bedrag rekening houdend met agio of disagio en onder aftrek van transactiekosten.

De portefeuille Belegde Subsidie-op-termijn is gewaardeerd tegen de nominale waarde van de schuldrest(en) per balansdatum, vermeerderd met de nog bij te schrijven rente per balansdatum.

Eigen Vermogen

Het Eigen Vermogen wordt gewaardeerd tegen nominale waarde. Onder het Eigen Vermogen vallen het Revolving Fund, het Revolving Fund Restauratiefondsplus-hypothek, het Revolving Fund Duurzame Monumenten-Lening, het Revolving Fund Duurzame Monumentenplus-Lening, het Revolving Fund Opengestelde Monumenten-Leningen, het Bestemmingsfonds

terugontvangen subsidies, de Bestemmingsreserve IT-Investeringen en de Bestemmingsreserve voor de liquidatie-uitkering vanuit Stichting Aandelen Fondsenbeheer Nederland (il). Het Revolving Fund bestaat uit een bestemmingsfonds, ontstaan door stortingen van het ministerie van OCW, en een algemene reserve, ontstaan door toevoegingen van het resultaat.

Het Bestemmingsfonds terugontvangen subsidies ontstaat door bedragen die door het Restauratiefonds worden teruggevorderd van de subsidieontvangers en eventuele overige dotaties van de Staat. Dit bestemmingsfonds mag het Restauratiefonds inzetten voor onder meer IT investeringen na vooraf verkregen instemming van de minister.

Voorziening insolventie

Een voorziening voor kredietverliezen wordt in overeenstemming met de geldende verslaggevingsregels gevormd. Voor kredieten waar sprake is van een objectieve aanwijzing voor een bijzondere waardevermindering, hebben wij de realiseerbare waarde bepaald. Indien de realiseerbare waarde lager is dan de boekwaarde, hebben wij een bijzondere waardevermindering verantwoord.

Resultaat

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de som der bedrijfsopbrengsten (baten) en alle hiermee verbonden, aan het verslagjaar toe te rekenen bedrijfslasten. De lasten worden bepaald met inachtneming van de hiervoor vermelde waarderingsgrondslagen.

Baten en lasten worden toegekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Winsten worden slechts opgenomen voor zover deze op balansdatum zijn gerealiseerd. Verplichtingen en mogelijke verliezen, die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar, worden in acht genomen als die voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn.

Rentemarge

De rentebaten en -lasten worden op basis van het toerekeningsbeginsel verantwoord in de staat van baten en lasten voor alle rentedragende instrumenten.

Ontvangen behandelingskosten

De ontvangen behandelingskosten zijn kosten die aan de geldnemers in rekening worden gebracht voor de verstrekking van financieringen. Deze worden als opbrengst verantwoord op het moment van het passeren van de (hypotheek)akte.

Vennootschapsbelasting

De vennootschapsbelasting wordt berekend tegen het geldende tarief over het resultaat voor belastingen van het boekjaar.

Daarbij wordt rekening gehouden met permanente en tijdelijke verschillen tussen de commerciële en de fiscale winstberekening.

De tijdelijke verschillen zijn ontstaan door in de commerciële winstberekening af te wijken van de fiscale winstberekening.

Financiële vaste activa

6.5 Toelichting op de balans

	Bedrag	Bedrag
(x EUR 1.000)	2020	2019
1. Portefeuille leningen		
a. Laagrentende leningen	277.453	297.495
b. Duurzame Monumenten-Leningen	11.240	8.841
c. Restauratiefondsplus-hypotheken	107.167	107.867
d. Duurzame Monumentenplus-Leningen	14.604	10.729
e. Aanvullende leningen	373.589	367.458
f. Regionale Restauratiefonds-hypotheken	46.186	44.716
g. Cultuurfonds-hypotheken	29.686	30.370
h. Varend Monument-Leningen	56	76
Stand per 31 december	859.981	867.552

1a. Laagrentende leningen

	Bedrag	Aantal	Rente	Bedrag	Aantal	Rente
(x EUR 1.000)	2020			2019		
Stand per 1 januari	302.437	5.440	1,34%	323.352	5.795	1,34%
Bij: opgenomen bedragen	13.762	42	1,12%	11.057	95	1,41%
Af: aflossingen	-33.323	-372	1,26%	-31.971	-450	1,34%
Stand per 31 december exclusief voorziening	282.877	5.110	1,30%	302.437	5.440	1,34%
Af: voorziening insolventie	-5.424			-4.942		
Stand per 31 december inclusief voorziening	277.453			297.495		

De portefeuille laagrentende leningen bestaat met name uit Restauratiefonds-hypotheken, Kerken Nevenfunctie-Leningen, Opengestelde Monumenten-Leningen en leningen verstrekt in de Nederlandse Antillen en BES-eilanden. Deze laagrentende leningen worden verstrekt uit de verschillende Revolving Funds.

De voorziening voor insolventie is in 2020 toegenomen met 0,5 miljoen euro. Dit wordt met name veroorzaakt door de voorziening Opengestelde Monumenten-Leningen (1,0 miljoen euro) en een verlaging van de voorziening Antillen (0,6 miljoen euro). In de portefeuille laagrentende leningen zijn leningen in Amerikaanse dollars opgenomen (totaal 7,0 miljoen Amerikaanse dollars, oftewel 5,4 miljoen euro). Deze leningen zijn gewaardeerd tegen de wisselkoers van 31 december 2020. Het betreft de financiering van de monumentenfonds en restauratieprojecten op Curaçao, Aruba en Sint Maarten.

Als zekerheid voor bijna alle verstrekte leningen verkrijgt het Restauratiefonds het recht van hypotheek. De leningen betreffen veelal een tweede (of hogere) hypotheek. Voor een beperkt aantal overige leningen is in het verleden geen recht van hypotheek verkregen. Hiervan heeft 3,6 miljoen euro (4,7 miljoen Amerikaanse dollar) betrekking op de leningen verstrekt op Aruba en Curaçao. Verder is een deel van de leningen onder borgstelling of garantie, zoals gemeentegarantie, verstrekt. De Opengestelde Monumenten-Leningen worden zonder zekerheden verstrekt. Deze zijn meegenomen in de bepaling van de voorziening voor insolventie. De gemiddelde resterende looptijd per financiering van deze portefeuille is 16 jaar.

1b. Duurzame Monumenten-Leningen

	Bedrag	Aantal	Rente	Bedrag	Aantal	Rente
(x EUR 1.000)	2020			2019		
Stand per 1 januari	8.841	182	1,37%	3.815	88	1,43%
Bij: opgenomen bedragen	2.919	50	1,27%	5.240	95	1,33%
Af: aflossingen	-520	-6	1,38%	-215	-1	1,50%
Stand per 31 december exclusief voorziening	11.240	226	1,36%	8.841	182	1,37%
Af: voorziening insolventie	0			0		
Stand per 31 december inclusief voorziening	11.240			8.841		

De Duurzame Monumenten-Leningen is een lening specifiek voor duurzame maatregelen in een rijksmonument. Deze leningen worden sinds 2017 verstrekt uit het Revolving Fund Duurzame Monumenten-Leningen. De gemiddelde resterende looptijd per financiering van deze portefeuille is 26 jaar.

De Duurzame Monumenten-Leningen worden verstrekt op basis van hypothecaire zekerheid, waarbij het recht van de eerste of hogere hypotheek wordt gevestigd op het onderpand.

1c. Restauratiefondsplus-hypotheek

	Bedrag	Aantal	Rente	Bedrag	Aantal	Rente
(x EUR 1.000)	2020			2019		
Stand per 1 januari	109.652	170	1,50%	82.773	152	1,50%
Bij: opgenomen bedragen	7.911	13	1,45%	33.781	24	1,49%
Af: aflossingen	-8.582	-8	1,50%	-6.902	-6	1,50%
Stand per 31 december exclusief voorziening	108.981	175	1,50%	109.652	170	1,50%
Af: voorziening insolventie	-1.814			-1.785		
Stand per 31 december inclusief voorziening	107.167			107.867		

De Restauratiefondsplus-hypotheek is een lening specifiek voor restauraties en herbestemmingsprojecten in de categorie niet-woonhuizen, die worden verstrekt vanuit het Revolving Fund Restauratiefondsplus-hypotheek. Deze leningen kennen veelal een hoger risicoprofiel dan de Restauratiefonds-hypotheek vanwege de lagere verhandelbaarheid van de te financieren monumenten en doordat de onderliggende verdienmodellen nog vaak moeten worden bewezen. De gemiddelde resterende looptijd per financiering van deze portefeuille is 25 jaar.

De Restauratiefondsplus-hypotheek worden verstrekt op basis van hypothecaire zekerheid, waarbij het recht van de eerste of hogere hypotheek wordt gevestigd op het onderpand. Deze zijn meegenomen in de bepaling van de voorziening voor insolventie. De hoogte van de voorziening voor insolventie van de leningenportefeuille Restauratiefondsplus-hypotheek is in lijn met voorgaand jaar.

1d. Duurzame Monumentenplus-Leningen

	Bedrag	Aantal	Rente	Bedrag	Aantal	Rente
(x EUR 1.000)	2020			2019		
Stand per 1 januari	10.729	28	1,46%	2.654	7	1,50%
Bij: opgenomen bedragen	4.366	19	1,33%	8.235	21	1,45%
Af: aflossingen	-274	0		-160	0	
Stand per 31 december exclusief voorziening	14.820	47	1,42%	10.729	28	1,46%
Af: voorziening insolventie	-216			0		
Stand per 31 december inclusief voorziening	14.604			10.729		

De Duurzame Monumentenplus-Leningen zijn leningen specifiek voor restauraties, verduurzamings- en herbestemmingsprojecten in de categorie niet-woonhuizen, die worden verstrekt vanuit het Revolving Fund Duurzame Monumentenplus-Leningen. De gemiddelde resterende looptijd per financiering van deze portefeuille is 24 jaar.

De Duurzame Monumentenplus-Lening worden verstrekt op basis van hypothecaire zekerheid, waarbij het recht van de eerste of hogere hypotheek wordt gevestigd op het onderpand. Deze zijn meegenomen in de bepaling van de voorziening voor insolventie.

1e. Aanvullende leningen

	Bedrag	Aantal	Rente	Bedrag	Aantal	Rente
(x EUR 1.000)	2020			2019		
Stand per 1 januari	369.081	2.467	2,72%	355.878	2.486	3,13%
Bij: opgenomen bedragen	46.243	163	1,87%	51.644	204	2,15%
Af: aflossingen	-38.741	-174	2,73%	-38.441	-223	3,10%
Stand per 31 december exclusief voorziening	376.583	2.456	2,59%	369.081	2.467	2,72%
Af: voorziening insolventie	-2.994			-1.623		
Stand per 31 december inclusief voorziening	373.589			367.458		

Onder aanvullende leningen, voorheen marktconforme leningen, vallen de verstrekte leningen aan monumenteigenaren tegen marktconforme rentetarieven in de vorm van annuïteiten-, lineaire- en aflossingsvrije leningen. De hoogte van de voorziening voor insolventie voor de leningenportefeuille aanvullende leningen is in 2020 met 1,4 miljoen euro toegenomen. De gemiddelde resterende looptijd per financiering van deze portefeuille is 26 jaar.

Het overgrote deel van de leningen is verstrekt met een recht van hypotheek. Voor een beperkt deel van de leningen (20,1 miljoen euro) is aanvullend een gemeentegarantie van toepassing. Tot slot is voor een beperkt aantal leningen overige zekerheid, zoals borgstellingen van derden en/of recht op van overheidssubsidies van toepassing. Deze zijn meegenomen in de bepaling van de voorziening voor insolventie.

In 2019 is voor het bedrag van 0,5 miljoen euro een lening overgenomen van Fondsenbeheer Nederland B.V. (il) aan een Professionele Organisatie voor Monumentenbehoud (P.O.M.).

1f. Regionale Restauratiefonds-hypotheke

	Bedrag	Aantal	Rente	Bedrag	Aantal	Rente
(x EUR 1.000)	2020			2019		
Stand per 1 januari	44.716	336	1,53%	38.233	308	1,50%
Bij: opgenomen bedragen	4.137	27	1,50%	11.010	48	1,50%
Af: aflossingen	-2.622	-14	1,50%	-4.527	-20	1,50%
Stand per 31 december exclusief voorziening	46.232	349	1,54%	44.716	336	1,53%
Af: voorziening insolventie	-45			0		
Stand per 31 december inclusief voorziening	46.186			44.716		

De Regionale Restauratiefonds-hypotheke zijn verstrekte leningen uit de regionale restauratiefondsen. Deze leningen worden verstrekt onder het recht van hypotheek en meestal voor risico van de desbetreffende gemeenten, provincies of fondsen. Deze zijn meegenomen in de bepaling van de voorziening voor insolventie. De gemiddelde resterende looptijd per financiering van deze portefeuille is 19 jaar.

1g. Cultuurfonds-hypotheke

	Bedrag	Aantal	Rente	Bedrag	Aantal	Rente
(x EUR 1.000)	2020			2019		
Stand per 1 januari	30.381	529	1,51%	28.414	513	1,51%
Bij: opgenomen bedragen	2.095	23	1,50%	4.718	52	1,50%
Af: aflossingen	-2.540	-31	1,51%	-2.751	-36	1,52%
Stand per 31 december exclusief voorziening	29.936	521	1,51%	30.381	529	1,51%
Af: voorziening insolventie	-250			-11		
Stand per 31 december inclusief voorziening	29.686			30.370		

De Cultuurfonds-hypotheke zijn verstrekte leningen uit deels de provinciale Cultuurfondsen voor Monumenten en deels uit het Revolving Fund Restauratiefonds-hypotheke. Deze leningen worden verstrekt onder het recht van hypotheek en voor risico van het Prins Bernhard Cultuurfonds. Deze zijn meegenomen in de bepaling van de voorziening voor insolventie. De gemiddelde resterende looptijd per financiering van deze portefeuille is 21 jaar.

1h. Varend Monumenten-Leningen

	Bedrag	Aantal	Rente	Bedrag	Aantal	Rente
(x EUR 1.000)	2020			2019		
Stand per 1 januari	76	8	1,50%	104	11	1,50%
Bij: opgenomen bedragen	0	0		0	0	
Af: aflossingen	-20	0		-28	-3	
Stand per 31 december	56	8	1,50%	76	8	1,50%
Af: voorziening insolventie	0			0		
Stand per 31 december inclusief voorziening	56			76		

De Varend Monument-Leningen zijn verstrekte leningen uit deels het Fonds Varend Erfgoed en deels uit het Revolving Fund Restauratiefonds-hypotheke. Deze laagrentende leningen worden verstrekt voor risico van het Restauratiefonds en het VSB fonds naar rato van beider inleg. Als zekerheid is bij deze leningen pandrecht op het gefinancierde varend erfgoed verkregen. Deze zijn meegenomen in de bepaling van de voorziening voor insolventie. De gemiddelde resterende looptijd per financiering van deze portefeuille is 4 jaar. Per 1 april 2016 is het Restauratiefonds gestopt met het verstrekken van Varend Monument-Leningen.

2. Zero-leningen

	Bedrag	Rente	Bedrag	Rente
(x EUR 1.000)	2020		2019	
Stand per 1 januari	4.346	4,43%	4.161	4,43%
Bij: opgenomen bedragen	0		0	
opgebouwde rente	193		185	
Af: aflossingen en rente	0		0	
Stand per 31 december	4.539	4,43%	4.346	4,43%

De zero-leningen zijn met ontvangen gelden van het ministerie van OCW uitgezette leningen ten behoeve van een deel van de financiering van de Subsidie-op-termijn (leningen). De gemiddelde resterende looptijd per financiering van deze portefeuille is anderhalf jaar

3. Voorgefinancierd garantiefonds

	Bedrag	Bedrag
(x EUR 1.000)	2020	2019
Stand per 1 januari	394	453
Bij: dotatie voorgefinancierd garantiefonds	0	0
Af: aflossingen en rente	-57	-58
Stand per 31 december	337	394

In het verleden zijn hypothecaire leningen verstrekt, waarop een garantie is afgegeven voor rekening en risico van diverse gemeenten. Het Restauratiefonds heeft de storting in het garantiefonds voorgefinancierd, berekend op basis van de netto contante waarde. De netto contante waarde per 31 december 2020 bedraagt 0,3 miljoen euro.

Immateriële vaste activa

4. Geactiveerde implementatiekosten IT

	Bedrag	Bedrag
(x EUR 1.000)	2020	2019
Stand per 1 januari	4.031	258
Bij: aanschafwaarde	788	3.773
Af: desinvestering	-3	0
cumulatieve afschrijving	-963	0
Stand per 31 december	3.854	4.031

De immateriële vaste activa betreft de geactiveerde kosten van het nieuwe IT-landschap van het Restauratiefonds. Er worden geen intern bestede uren van medewerkers in vaste dienst geactiveerd. De geactiveerde implementatiekosten IT worden na ingebruikname van het IT-landschap in vijf jaar afgeschreven. Het IT-landschap is per 13 januari 2020 in gebruik genomen.

Materiële vaste activa

5. IT Hardware

	Bedrag	Bedrag
(x EUR 1.000)	2020	2019
Stand per 1 januari	0	0
Bij: aanschafwaarde	12	0
Af: cumulatieve afschrijving	-1	0
Stand per 31 december	11	0

De IT Hardware betreft de geactiveerde IT Hardware aankopen, zoals laptops en mobiele telefoons. De geactiveerde IT Hardware worden na ingebruikname in vijf jaar afgeschreven.

6. Inventaris

	Bedrag	Bedrag
(x EUR 1.000)	2020	2019
Stand per 1 januari	0	0
Bij: investering	4	0
Af: cumulatieve afschrijving	0	0
Stand per 31 december	4	0

De inventaris betreft de geactiveerde aankopen voor kantoorinrichting. De geactiveerde inventaris worden na ingebruikname in vijf jaar afgeschreven.

Vlottende activa

7. Vorderingen

	Bedrag	Bedrag
(x EUR 1.000)	2020	2019
a. Overige vorderingen	8.984	7.340
b. Overlopende activa	309	1
c. Vennootschapsbelasting	819	0
Stand per 31 december	10.113	7.341

7a. Overige vorderingen

Rekeningen-courant met kredietrelaties, aangemerkt door de rijksoverheid als Professionele Organisaties voor Monumentenbehoud (P.O.M.), terug te ontvangen subsidies en klanten met betalingsachterstanden.

7b. Overlopende activa

De overlopende activa bestaan voornamelijk uit nog te ontvangen rente- en overige opbrengsten en vooruitbetaalde bedragen.

7c. Vennootschapsbelasting

De vennootschapsbelasting bestond per einde 2020 uit het verschil tussen de vooruitbetaling van de voorlopige aanslag over 2020 en de berekende belastingverplichting.

8. Op voorschot betaalde Brim-subsidies

	Bedrag	Bedrag
(x EUR 1.000)	2020	2019
Stand per 1 januari	3.194	32.361
Bij: uitbetalingen	53.982	47.810
verplaatsing naar passiva	26.794	0
Af: stortingen	-83.969	-76.977
Stand per 31 december	0	3.194

Met het ministerie van OCW is een overeenkomst gesloten ter voorfinanciering van Brim-subsidies. Op deze voorfinanciering is door het ministerie geen rente verschuldigd voor zover het netto saldo van voorfinancieringen en nog uit te betalen subsidies een positief saldo laat zien.

In de vergelijkende cijfers van 2019 is onder de stortingen een correctie van 12,0 miljoen euro verwerkt vanwege een onjuiste rubricering van een rekening-courant in de jaarrekening 2019 onder de kortlopende schulden. Per einde 2020 zijn de op voorschot betaalde Brim-Subsidies opgenomen onder de kortlopende schulden, omdat er meer stortingen zijn ontvangen dan subsidies zijn uitbetaald. Dit wordt verder onder toelichting 25 uitgelegd.

9. Liquide middelen

	Bedrag 2020	Bedrag 2019
(x EUR 1.000)		
Bank	11.769	56.574
Ministerie van Financiën	519.194	273.264
Stand per 31 december	530.963	329.838

De liquide middelen bestaan uit: rekening-courant saldi bij het ministerie van Financiën (waarvan 41,2 miljoen euro Garantiefonds Rijksmusea) en rekening-courant saldi bij banken. Het saldo Garantiefonds Rijksmusea is niet vrij beschikbaar.

Een deel van de liquide middelen wordt aangehouden in Amerikaanse dollars ten behoeve van investeringen in projecten op de Nederlandse Antillen en BES-eilanden. Per 31 december 2020 bedraagt dit 0,4 miljoen Amerikaanse dollars (0,4 miljoen euro).

Eigen vermogen

10. Revolving Fund Restauratiefonds-hypotheken

	Bedrag 2020	Bedrag 2019
(x EUR 1.000)		
Bestemmingsfonds	247.521	247.521
Algemene reserve	101.366	100.814
Stand per 31 december	348.887	348.336

Het Revolving Fund bestaat uit een aantal sub-revolving funds, te weten: Restauratiefonds-hypotheek, Kerken Nevenfunctie-Lening, Antillen, Duurzame Scholenfonds voor Monumenten en het aandeel van het Restauratiefonds in fondsen van derden.

Het Revolving Fund bestaat uit een bestemmingsfonds, ontstaan door stortingen van het ministerie van OCW, en een algemene reserve, ontstaan door toevoegingen van het resultaat. Het Revolving Fund wordt gebruikt om laagrentende leningen te verstrekken aan monumenteigenaren.

10a. Bestemmingsfonds Revolving Fund

	Bedrag 2020	Bedrag 2019
(x EUR 1.000)		
Stand per 1 januari	247.521	287.534
Bij: dotatie	0	22
Af: onttrekking	0	-40.035
Stand per 31 december	247.521	247.521

In 2020 hebben er door het ministerie van OCW geen stortingen plaatsgevonden ten behoeve van het Revolving Fund.

10b. Algemene reserve Revolving Fund

	Bedrag 2020	Bedrag 2019
(x EUR 1.000)		
Stand per 1 januari	100.814	98.981
Bij: uit resultaatverdeling	552	1.833
Stand per 31 december	101.366	100.814

De algemene reserve is ontstaan door toevoegingen van het resultaat. In 2020 is 0,6 miljoen euro van het totaal resultaat van 3,3 miljoen euro aan de algemene reserve toegevoegd.

11. Revolving Fund Duurzame Monumenten-leningen

	Bedrag 2020	Bedrag 2019
(x EUR 1.000)		
Bestemmingsfonds	20.000	20.000
Algemene reserve	229	96
Stand per 31 december	20.229	20.096

Het Revolving Fund bestaat uit een bestemmingsfonds, ontstaan door stortingen van het ministerie van OCW, en een algemene reserve, ontstaan door toevoegingen van het resultaat. Het Revolving Fund wordt gebruikt om laagrentende leningen te verstrekken aan monumenteigenaren ten behoeve van duurzaamheid.

11a. Bestemmingsfonds Revolving Fund Duurzame Monumenten-Leningen

	Bedrag 2020	Bedrag 2019
(x EUR 1.000)		
Stand per 1 januari	20.000	10.000
Af: onttrekking	0	0
Bij: dotatie	0	10.000
Stand per 31 december	20.000	20.000

In 2020 hebben er door het ministerie van OCW geen stortingen plaatsgevonden ten behoeve van het Revolving Fund Duurzame Monumenten-Leningen. Ook hebben er geen overhevelingen plaatsgevonden vanuit andere Revolving Funds.

11b. Algemene reserve Revolving Fund Duurzame Monumenten-Leningen

	Bedrag 2020	Bedrag 2019
(x EUR 1.000)		
Stand per 1 januari	96	7
Bij: uit resultaatverdeling	134	88
Stand per 31 december	229	96

De algemene reserve is ontstaan door toevoegingen van het resultaat. In 2020 is 0,1 miljoen euro van het totaal resultaat van 3,3 miljoen euro toegevoegd aan de algemene reserve.

12. Revolving Fund Restauratiefondsplus-hypotheke

	Bedrag	Bedrag
(x EUR 1.000)	2020	2019
Bestemmingsfonds	152.950	152.950
Algemene reserve	8.591	6.963
Stand per 31 december	161.541	159.913

Het Revolving Fund bestaat uit een bestemmingsfonds, ontstaan door stortingen van het ministerie van OCW, en een algemene reserve, ontstaan door toevoegingen van het resultaat. Deze Revolving Funds worden gebruikt om laagrentende leningen te verstrekken aan monumenteigenaren ten behoeve van grootschalige restauraties en herbestemmingsprojecten in de categorie niet-woonhuizen.

12a. Bestemmingsfonds Revolving Fund Restauratiefondsplus-hypotheke

	Bedrag	Bedrag
(x EUR 1.000)	2020	2019
Stand per 1 januari	152.950	132.950
Bij: dotatie	0	20.000
Stand per 31 december	152.950	152.950

In 2020 hebben er door het ministerie van OCW geen stortingen plaatsgevonden ten behoeve van het Revolving Fund Restauratiefondsplus-hypotheke.

12b. Algemene reserve Revolving Fund Restauratiefondsplus-hypotheke

	Bedrag	Bedrag
(x EUR 1.000)	2020	2019
Stand per 1 januari	6.963	5.739
Bij: uit resultaatverdeling	1.628	1.223
Stand per 31 december	8.591	6.963

De algemene reserve is ontstaan door toevoegingen van het resultaat. In 2020 is 1,6 miljoen euro van het totaal resultaat van 3,3 miljoen euro toegevoegd aan de algemene reserve.

13. Revolving Fund Duurzame Monumentenplus-Leningen

	Bedrag	Bedrag
(x EUR 1.000)	2020	2019
Bestemmingsfonds	24.900	24.900
Algemene reserve	284	100
Stand per 31 december	25.184	25.000

Het Revolving Fund bestaat uit een bestemmingsfonds, ontstaan door stortingen van het ministerie van OCW, en een algemene reserve, ontstaan door toevoegingen van het resultaat. Deze Revolving Funds worden gebruikt om laagrentende leningen te verstrekken aan monumenteigenaren ten behoeve van duurzaamheid in de categorie niet-woonhuizen.

13a. Bestemmingsfonds Revolving Fund Duurzame Monumentenplus-Leningen

	Bedrag	Bedrag
(x EUR 1.000)	2020	2019
Stand per 1 januari	24.900	10.000
Bij: dotatie	0	14.900
Stand per 31 december	24.900	24.900

In 2020 hebben er door het ministerie van OCW geen stortingen plaatsgevonden ten behoeve van Revolving Fund Duurzame Monumentenplus-Leningen. Ook hebben er geen overhevelingen plaatsgevonden vanuit andere Revolving Funds.

13b. Algemene Reserve Revolving Fund Duurzame Monumentenplus-Leningen

	Bedrag	Bedrag
(x EUR 1.000)	2020	2019
Stand per 1 januari	100	3
Bij: uit resultaatverdeling	184	97
Stand per 31 december	284	100

De algemene reserve is ontstaan door toevoegingen van het resultaat. In 2020 is 0,2 miljoen euro van het totaal resultaat van 3,3 miljoen euro toegevoegd aan de algemene reserve.

14. Revolving Fund Opengestelde Monumenten-Leningen

	Bedrag	Bedrag
(x EUR 1.000)	2020	2019
Bestemmingsfonds Opengestelde Monumenten-Lening	49.269	0
Algemene reserve Opengestelde Monumenten-Lening	22	0
Stand per 31 december	49.291	0

Het Revolving Fund bestaat uit een bestemmingsfonds, ontstaan door stortingen van het ministerie van OCW, en een algemene reserve, ontstaan door toevoegingen van het resultaat. Vanuit het ministerie van OCW is in 2020 50,5 miljoen euro beschikbaar gesteld.

14a. Revolving Fund Opengestelde Monumenten-Leningen bestemmingsfonds

	Bedrag	Bedrag
(x EUR 1.000)	2020	2019
Stand per 1 januari	0	0
Bij: dotatie	50.500	0
Af: onttrekking	-1.231	0
Stand per 31 december	49.269	0

Het bedrag van 50,5 miljoen euro is door het ministerie van OCW beschikbaar gesteld voor de Opengestelde Monumenten-Leningen, waarvan maximaal 0,5 miljoen euro ten behoeve van de uitvoeringskosten. In 2020 is 0,2 miljoen euro ingezet voor de uitvoeringskosten. In 2020 is ook een voorziening gevormd voor 1,0 miljoen euro gerelateerd aan de verstrekte Opengestelde Monumenten-Leningen. Deze voorziening is zoals in het subcontract overeengekomen, vanuit het beschikbare gedeelte van dit fonds onttrokken.

14b. Revolving Fund Opengestelde Monumenten-Leningen algemene reserve

	Bedrag	Bedrag
(x EUR 1.000)	2020	2019
Stand per 1 januari	0	0
Bij: uit resultaatverdeling	22	0
Stand per 31 december	22	0

De algemene reserve is ontstaan door toevoegingen van het resultaat. In 2020 is 22 duizend euro van het totaal resultaat van 3,3 miljoen euro toegevoegd aan de algemene reserve.

15. Bestemmingsfonds terugontvangen subsidies

	Bedrag	Bedrag
(x EUR 1.000)	2020	2019
Stand per 1 januari	10.282	9.771
Bij: terug ontvangen subsidies	3.364	4.810
Af: onttrekking investeringsagenda	-140	-4.300
terug te betalen bestemmingsfonds	-13.401	0
Stand per 31 december	105	10.282

Het Bestemmingsfonds terugontvangen subsidies is het gedeelte van het Eigen Vermogen van het Restauratiefonds dat is ontstaan door dotaties van het ministerie van OCW en toevoegingen van de jaarlijks terugontvangen subsidies. Deze middelen mochten worden aangewend voor onder meer IT investeringen na goedkeuring door het ministerie van OCW. In 2020 zijn nieuwe afspraken gemaakt met het ministerie van OCW.

Het Bestemmingsfonds terugontvangen subsidies van 13,4 miljoen euro is per 31 december 2020 gerubriceerd naar de kortlopende schulden conform de eerder gemaakte afspraken met het ministerie van OCW. Alleen het restant voor het niet gerealiseerde deel, voor de investeringsagenda 2020 (0,1 miljoen euro), is nu onder het eigen vermogen opgenomen.

In 2020 is voor 3,4 miljoen euro aan terugontvangen subsidies toegevoegd aan het bestemmingsfonds ten gevolge van lager vastgestelde subsidies. Na goedkeuring van het ministerie van OCW is er in 2020 een bedrag van 0,1 miljoen euro onttrokken uit het bestemmingsfonds voor de investeringsagenda. De stand per 31 december 2020 is het restant van het nog niet gerealiseerde deel van de investeringsagenda 2020.

16. Bestemmingsreserve IT-investeringen

	Bedrag	Bedrag
(x EUR 1.000)	2020	2019
Stand per 1 januari	4.300	0
Bij: dotatie	0	4.300
Af: onttrekking	-858	0
Stand per 31 december	3.442	4.300

Na goedkeuring van het ministerie van OCW is er in 2019 een bedrag van 4,3 miljoen euro onttrokken uit het bestemmingsfonds voor investeringen in het IT-landschap. Deze post valt gelijktijdig vrij met de gerelateerde afschrijvingen. In 2020 is 0,9 miljoen euro onttrokken uit het bestemmingsfonds voor de eerste afschrijving van het IT-landschap.

17. Bestemmingsreserve liquidatie-uitkering Fondsenbeheer Nederland

	Bedrag	Bedrag
(x EUR 1.000)	2020	2019
Stand per 1 januari	0	0
Bij: dotatie	2.991	0
Stand per 31 december	2.991	0

Door de opheffing van Stichting Aandelen Fondsenbeheer Nederland (il) in 2021 ontvangt het Restauratiefonds een deel van de liquidatie-uitkering. Doordat de liquidatie-uitkering onherroepelijk en qua bedrag nauwkeurig is in te schatten, is deze in 2020 als een bate in de jaarrekening verwerkt. Het bedrag dat aan de bestemmingsreserve wordt gedoteerd, is de liquidatie-uitkering na aftrek van vennootschapsbelasting.

Voorzieningen

18. Passieve belastinglatentie

	Bedrag	Bedrag
(x EUR 1.000)	2020	2019
Stand per 1 januari	0	0
Bij: dotatie	997	0
Stand per 31 december	997	0

De actieve belastinglatentie ziet toe op de waardering van immaterieel vast actief.

Deze post is ontstaan doordat de liquidatie-uitkering vanuit Stichting Aandelen Fondsenbeheer Nederland (il) van 4,0 miljoen euro commercieel en fiscaal op verschillende wijze in de jaarrekening wordt verwerkt. De opbrengst van de liquidatie-uitkering wordt meegenomen in de aangifte vennootschapsbelasting 2021.

Langlopende schulden

19. Onderhandse leningen o/g

	Bedrag		Bedrag	
(x EUR 1.000)	2020		2019	
Stand per 1 januari	219.250	0,79%	233.500	0,79%
Bij: opgenomen	184.000	-0,08%	37.000	0,37%
Af: aflossingsverplichting < 1 jaar	-116.500	0,07%	-51.250	0,52%
Stand per 31 december	286.750	0,44%	219.250	0,78%

Aan de geldgevers zijn de volgende zekerheden verstrekt:

- verpanding van (bij dezelfde geldgevers) uitgezette zero-leningen;
- verpanding van hypothecaire vorderingen met gemeentegarantie;
- voor zover de aangetrokken gelden zijn gebruikt voor de financiering van rijks-, provinciale- en gemeentelijke monumenten (zijnde zakelijke gerechtigden op beschermde monumenten in de zin van de Monumentenwet 1988) is de Achterborgovereenkomst van de Nederlandse staat van toepassing.

De aan de Achterborgovereenkomst te ontfemen zekerheid is voor de financiers gelijk aan het bedrag van de schuldrest per balansdatum.

De maximum dekking onder de Achterborgovereenkomst is 380,0 miljoen euro.

De gemiddelde resterende looptijd van de onderhandse leningen >1 jaar is 5 jaar.

De looptijden van de onderhandse leningen zijn als volgt:

- schuldrest met een looptijd >1 jaar en ≤5 jaar: 185,3 miljoen euro (gemiddelde rentevoet: 0,30%);
- schuldrest met een looptijd >5 jaar: 101,5 miljoen euro (gemiddelde rentevoet: 0,70%).

20. Regionale Restauratiefondsen

	Bedrag	Bedrag
(x EUR 1.000)	2020	2019
Stand per 1 januari	61.681	60.325
Bij: gestort door samenwerkingpartners	2.000	1.070
rente	687	610
Af: opgenomen	-97	-99
beheervergoeding	-230	-225
Stand per 31 december	64.041	61.681

Onder deze post vallen verschillende rekeningen-courant met partners (met name provincies en gemeenten), waarbij geen looptijd is afgesproken. In 2020 is er voor 1,0 miljoen euro gestort in het Gelders Monumentenfonds, 0,5 miljoen euro in het Maassteden Monumentenfonds en 0,5 miljoen euro in het Hilversums Restauratiefonds. Ultimo 2020 is er voor 46,2 miljoen euro aan Regionale Restauratiefonds-hypotheke verstrekt.

21. Provinciale Cultuurfondsen voor Monumenten

	Bedrag	Bedrag
(x EUR 1.000)	2020	2019
Stand per 1 januari	31.789	30.039
Bij: gestort door Prins Bernhard Cultuurfonds	620	1.500
rente	406	381
Af: opgenomen	0	0
beheervergoeding	-128	-130
Stand per 31 december	32.687	31.789

Onder deze post vallen verschillende rekeningen-courant met diverse externe partijen, waarbij geen looptijd is afgesproken.

Initieel is er 31,4 miljoen euro gestort, waarvan 26,8 miljoen euro door het Prins Bernhard Cultuurfonds en 4,6 miljoen euro door het Restauratiefonds. In 2020 is er voor 0,6 miljoen euro bijgestort door provincie Groningen. Ultimo 2020 is er voor 29,9 miljoen euro aan Cultuurfonds-hypotheke verstrekt.

22. Subsidie-op-termijn

	Bedrag	Aantal	Rente	Bedrag	Aantal	Rente
(x EUR 1.000)	2020			2019		
Stand per 1 januari	16.517	459	4,46%	21.847	637	4,46%
Bij: ingelegde bedragen	0			82	3	3,96%
rente	582			823		
Af: uitgekeerd	-4.728			-6.234	-181	
Subtotaal	12.371	459	5,74%	16.517	459	4,30%
Stand per 31 december	12.371			16.517		

Onder de post Subsidie-op-termijn vallen subsidies die door het Restauratiefonds worden uitbetaald na het verstrijken van een vastgestelde termijn van meerdere jaren. In 2019 zijn voor deze subsidieregeling de laatste voorlopige beschikkingen afgegeven waardoor deze post afloopt. In 2020 is voor 4,7 miljoen euro aan subsidies uitgekeerd.

Kortlopende schulden

23. Onderhandse leningen o/g

	Bedrag	Bedrag
(x EUR 1.000)	2020	2019
Stand per 1 januari	47.750	44.800
Af: afgelost	-89.250	-48.300
Bij: onderhandse leningen < 1 jaar	116.500	51.250
Stand per 31 december	75.000	47.750

Onderhandse leningen die komend jaar volledig worden afgelost.

24. Revolving Fund Varend Erfgoed

	Bedrag	Bedrag
(x EUR 1.000)	2020	2019
Stand per 1 januari	53	69
Bij: gestort door VSB-fonds	0	0
rente	1	1
vervallen termijnen	0	0
Af: opgenomen	-14	-17
beheervergoeding	0	0
Stand per 31 december	40	53

Voor het Revolving Fund Varend Erfgoed is initieel 0,5 miljoen euro toegezegd, waarvan 0,25 miljoen euro door het VSB-fonds en 0,25 miljoen euro door het Restauratiefonds. De laatste Varend Monument-Lening is in 2017 ingegaan.

25. Brim-subsidies

	Bedrag	Bedrag
(x EUR 1.000)	2020	2019
Stand per 1 januari	0	0
Bij: verplaatsing naar passiva	26.794	0
Stand per 31 december	26.794	0

Met het ministerie van OCW is een overeenkomst gesloten ter voorfinanciering van Brim-subsidies. Op deze voorfinanciering is door het ministerie geen rente verschuldigd voor zover het netto saldo van voorfinancieringen en nog uit te betalen subsidies een positief saldo laat zien. Per einde 2020 is de op voorschot betaalde Brim-subsidies opgenomen onder de kortlopende schulden omdat er meer stortingen zijn ontvangen dan subsidies zijn uitbetaald.

26. Overige kortlopende schulden

	Bedrag	Bedrag
(x EUR 1.000)	2020	2019
a. Nog uit te betalen subsidies	159.488	146.744
b. Rekening courant gemeenten en provincies	9.931	11.284
c. Garantiefonds Rijksmusea	41.165	36.510
d. Garantiefondsen gemeenten	3.807	3.795
e. Bouwrekeningen	60.386	65.309
f. Terugontvangen subsidies	1.201	1.035
g. Vooruitontvangen (investerings) subsidies	741	0
h. Verrekening te betalen bestemmingsfonds en terugontvangen subsidies	12.660	0
i. Overige schulden	8.973	5.057
j. Overlopende passiva	1.099	1.941
k. Vennootschapsbelasting	0	54
Stand per 31 december	299.451	271.729

In de vergelijkende cijfers van 2019 is onder de nog uit te betalen subsidies een correctie van 12,0 miljoen euro verwerkt vanwege een onjuiste rubricering van een rekening-courant.

26a. Nog uit te betalen subsidies

	Bedrag	Bedrag
(x EUR 1.000)	2020	2019
a. Algemeen OCW	49.872	124.875
b. Subsidieregeling restauratie 2018	11.549	12.345
c. Subsidieregeling restauratie 2019	36.785	0
d. Brim-budget art 43 (restauratieachterstand)	0	251
e. Subsidieregeling restauratie 2012	1.283	1.283
f. Herbestemming	-5	8
g. Rijksmonumenten Groningen	7.092	6.239
h. Rijksmonumenten Friesland	406	1.744
i. Woonhuisregeling 2019	9.906	0
j. Iconische monumenten	42.600	0
Stand per 31 december	159.488	146.744

Subsidies worden uitbetaald aan de begunstigde op basis van declaraties of volgens een vooraf vastgesteld betaalritme (Uniform Subsidie Kader).

26b. Rekening-courant gemeenten en provincies

Rekening-courantfaciliteiten met gemeenten en provincies, die per balansdatum een creditstand tonen.

26c. Garantiefonds Rijksmusea

Garantiefonds dat het ministerie van OCW heeft gevormd ter dekking van de risico's van financieringen van rijksmusea. Verschillende rijksmusea zijn inmiddels leningen aangegaan bij de schatkist ten behoeve van investeringen in hun gebouwen. In 2020 is er voor 4,5 miljoen euro bijgestort door het ministerie van OCW.

26d. Garantiefondsen gemeenten

Door gemeenten bij het Restauratiefonds aangehouden garantiefondsen ter dekking van eventuele verliezen op financieringen verstrekt onder gemeentegarantie.

26e. Bouwrekeningen

Bouwrekeningen die per 31 december 2020 een creditsaldo tonen. Dit creditsaldo is het gevolg van nog niet opgenomen bedragen bij al ingegane leningen.

26f. Terugontvangen subsidies

	Bedrag	Bedrag
(x EUR 1.000)	2020	2019
Stand per 1 januari	1.035	1.602
Bij: door RCE lager vastgestelde subsidies	3.530	4.372
Af: door RCE herziende vaststelling	0	-61
terugontvangen subsidies	-3.364	-4.810
oninbare vorderingen	0	-69
Stand per 31 december	1.201	1.035

26g. Vooruitontvangen (investerings) subsidie

Conform de afspraken met het ministerie van OCW, is de investeringsagenda komen te vervallen. Voor 2021 is een subsidieverzoek ingediend voor een aantal investeringen. Het bedrag aan terugontvangen subsidies is eind 2020 onder de kortlopende schulden opgenomen. Dit bedrag is gesplitst in een deel voor de investeringssubsidie en het restant dat onder toelichting 26h wordt uitgelegd.

26h. Verrekening te betalen bestemmingsfonds en terugontvangen subsidies

Het Bestemmingsfonds terugontvangen subsidies van 13,4 miljoen euro is per 31 december 2020 gerubriceerd naar de kortlopende schulden conform de eerder gemaakte afspraken met het ministerie van OCW. Het bedrag van 12,7 miljoen euro is het restant nadat rekening is gehouden met de vooruitontvangen investeringssubsidie.

26i. Overige schulden

De overige schulden betreffen voornamelijk crediteuren en de saldi van diverse rekeningen-courant, die niet direct opvraagbaar zijn.

26j. Overlopende passiva

Dit betreft voornamelijk aan geldgevers nog te betalen rente en van geldnemers vooruit ontvangen rente.

26k. Vennootschapsbelasting

Dit betreft nog af te dragen vennootschapsbelasting per balansdatum.

6.6 Niet uit de balans blijkende verplichtingen

Activa

	Bedrag	Bedrag
Leningen u/g (x EUR 1.000)	2020	2019
Geoffreerde leningen		
a. Restauratiefonds-hypotheken	1.180	570
b. Duurzame Monumenten-Leningen	344	316
c. Restauratiefondsplus-Leningen	4.823	3.698
d. Duurzame Monumentenplus-Leningen	2.073	1.177
e. Opengestelde Monumenten-Leningen	4.519	0
f. Overige laagrentende leningen	1.903	1.915
g. Aanvullende leningen	13.591	11.260
Totaal	28.432	18.937

Passiva

	Bedrag	Bedrag
Onderhandse leningen o/g (x EUR 1.000)	2020	2019
Reeds gecontracteerd maar nog niet ingegaan		
Leningen o/g	4.500	76.500
Verdeling leningen o/g (x EUR 1.000)		
Bank Nederlandse Gemeenten	4.500	59.500
Nederlandse Waterschapsbank	0	17.000
Totaal	4.500	76.500

Offertes

Bij offertes heeft het Restauratiefonds zich gecommitteerd tot het verstrekken van een lening, maar de lening is per jaareinde nog niet gepasseerd. Per 31 december 2020 zijn er geen leningen waarvan de akte wel is gepasseerd bij de notaris, maar die nog niet zijn ingegaan.

Reeds gecontracteerd, maar nog niet ingegane leningen o/g

Bij Delayed Start Funding werd voor het funden van de aanvullende leningen, ter overbrugging van de ontvangst van financiering, tijdelijk gebruik gemaakt van de eigen liquiditeiten voor een periode van maximaal een jaar. Per balansdatum zijn verplichtingen aangegaan met de Bank Nederlandse Gemeenten (4,5 miljoen euro). Deze leningen o/g gaan per januari 2021 in. De daling ten opzichte van 2019 wordt verklaard doordat in 2020 nog maar zeer beperkt gebruik werd gemaakt van Delayed Start Funding.

Renteswaps

In het verleden is een deel van het renterisico afgedekt door middel van renteswaps, volgens het toen geldende beleid. De marktwaarde van de renteswaps per balansdatum bedraagt 0,8 miljoen euro negatief (2019: 1,1 miljoen euro negatief). In de afgesloten renteswapovereenkomsten zijn geen verplichtingen opgenomen om op verzoek van de bank liquiditeiten bij te storten ter dekking van risico's (marginverplichtingen).

Per balansdatum is een effectiviteitstoets uitgevoerd op de kritische kenmerken van de hedgerelatie. Uit deze toets is gebleken dat de ingezette financiële instrumenten, de renteswaps, effectief zijn. Op basis van kostprijs hedge-accounting en het hedgebeleid is om die reden geen voorziening nodig.

Het Restauratiefonds heeft per ultimo van het jaar payer swaps uitstaan met een nominale hoofdsom op balansdatum van 21,5 miljoen euro (2019: 28,0 miljoen euro), waarbij een vaste rente wordt betaald van gemiddeld 1,39% (2019: 1,32%) en een variabele rente wordt ontvangen op basis van het 6-maands euribor. De laatste overeenkomst loopt af per 1 november 2024.

Bankgarantie

Het Restauratiefonds huurt vanaf 1 januari 2020 het pand aan de Utrechtseweg 12 in Amersfoort. Hiertoe is er een bankgarantie gesteld ten behoeve van de verhuurder. Deze bankgarantie betreft een bedrag van 44 duizend euro, te weten drie maanden huurpenningen. Dit staat op een geblokkeerde rekening.

Huurverplichtingen

De huurverplichting loopt tot en met 31 december 2026. Het huurcontract is opzegbaar met een opzegtermijn van 12 maanden. De huurtermijn is 176 duizend euro per jaar.

6.7 Toelichting staat van baten en lasten

Over geheel 2020 is het saldo van baten en lasten na mutatie bestemmingsfonds en -reserve uitgekomen op 1,3 miljoen euro (2019: 3,2 miljoen euro). De belangrijkste verklaringen voor de afname van het resultaat ten opzichte van 2019 zijn:

- Een hoger renteresultaat van 0,7 miljoen euro, zie toelichting 27.
- Lagere ontvangen behandelingskosten van 0,5 miljoen euro, zie toelichting 28.
- Hogere overige baten van 3,4 miljoen euro vanwege met name de liquidatie-uitkering bij het opheffen van Stichting Aandelen Fondsenbeheer Nederland (il).
- Hogere bedrijfslasten van 3,6 miljoen euro vanwege met name een hogere dotatie aan de debiteuren voorziening van 2,2 miljoen euro (zie toelichting 32), IT afschrijvingen (1,0 miljoen euro), project kosten (1,0 miljoen euro).
- Lagere vennootschapsbelasting (0,1 miljoen euro).
- Hogere onttrekking uit het bestemmingsfonds en -reserve van 1,0 miljoen euro, zie toelichting 35.
- Dotatie Bestemmingsreserve liquidatie-uitkering Fondsenbeheer Nederland van 3,0 miljoen euro, zie toelichting 35.

27. Renteresultaat

	Gerealiseerd	Begroting	Gerealiseerd
(x EUR 1.000)	2020	2020	2019
Laagrentende leningen Restauratiefonds-hypotheek	3.856	3.950	4.178
Laagrentende leningen Duurzame Monumenten-Lening	134	99	88
Laagrentende leningen Restauratiefondsplus-hypotheek	1.658	1.145	812
Laagrentende leningen Duurzame Monumentenplus-Lening	184	201	97
Laagrentende leningen Opengestelde Monumenten-Lening	22	0	0
Aanvullende leningen	7.372	6.965	7.187
Overige leningen	-12	-285	122
Totaal renteresultaat	13.213	12.075	12.485

Het renteresultaat van het Restauratiefonds (verstrekte leningen aan monumenteigenaren) is in 2020 met circa 0,7 miljoen euro toegenomen ten opzichte van 2019 en wordt veroorzaakt door het volgende:

- Her-rubricering van de beheervergoeding voor Restauratiefondsplus-hypotheke naar rentebaten van 0,5 miljoen euro.
- Het renteresultaat voor de aanvullende leningen is toegenomen met 0,2 miljoen euro ten opzichte van 2019. Dit wordt grotendeels verklaard door de toename van de portefeuille van de aanvullende leningen en de sterke stijging in verstrekte leningen eind 2019.

28. Ontvangen behandelingskosten

	Gerealiseerd	Begroting	Gerealiseerd
(x EUR 1.000)	2020	2020	2019
Behandelingskosten financieringen	570	747	1.064
Totaal ontvangen behandelingskosten	570	747	1.064

De ontvangen behandelingskosten die aan klanten in rekening worden gebracht bij het opstellen van een offerte. In 2020 zijn de behandelingskosten voor particulieren middels de AFM kostprijsmethode bepaald. Er zijn verschillende tarieven voor verschillende (eigenaar bewoner, eigenaar verhuurder) diensten bepaald. Voor zakelijke financieringen wordt bij de Restauratiefonds-hypotheke 1,50% berekend over de hoofdsom en bij de Restauratiefondsplus-hypotheke geldt hetzelfde percentage van 1,50% tot een hoofdsom van 1 miljoen euro, daarboven is het 0,50%.

29. Overige baten

	Gerealiseerd	Begroting	Gerealiseerd
(x EUR 1.000)	2020	2020	2019
Koersresultaat	-210	0	49
Overige baten	205	0	55
Liquidatie-uitkering Fondsenbeheer Nederland	3.988	0	0
Beheervergoeding	359	890	880
Totaal overige baten	4.343	890	984

De beheervergoeding wordt berekend over de Regionale Restauratiefonds-hypotheke en de overige laagrentende leningen over de uitstaande restschuld per balansdatum. In 2020 is de beheervergoeding met 0,5 miljoen euro afgenomen ten opzichte van 2019. Dit wordt veroorzaakt door een her-rubricering van de beheervergoeding van de Restauratiefondsplus-hypotheke naar de rentebaten.

30. Personeelslasten

	Gerealiseerd	Begroting	Gerealiseerd
(x EUR 1.000)	2020	2020	2019
a. Salarissen	3.779	4.184	2.968
b. Pensioenpremie	334	324	247
c. Sociale lasten	533	659	500
d. Inleenkrachten	1.860	1.121	1.268
e. Overige personeelslasten	150	400	617
Totaal personeelslasten	6.656	6.688	5.599

Ultimo 2020 zijn er 56,3 fte (intern: 51,2 fte en extern 5,1 fte) werkzaam voor het Restauratiefonds (2019: 50,4 fte).

De personeelslasten zijn in 2020 met 1,0 miljoen euro toegenomen. Dit wordt enerzijds veroorzaakt door het overnemen van personeel van Fondsenbeheer Nederland B.V. (il), anderszijds door de extra benodigde capaciteit in verband met corona. De overige personeelslasten bestaan hoofdzakelijk uit beëindigingsuitkeringen, studiekosten, lease- en reiskosten en de mutatie reservering verlofsaldi.

31. Managementvergoeding Fondsenbeheer Nederland

	Gerealiseerd	Begroting	Gerealiseerd
(x EUR 1.000)	2020	2020	2019
Managementvergoeding	0	0	2.493
Totaal managementvergoeding	0	0	2.493

Ultimo 2019 is de dienstverlening vanuit Fondsenbeheer Nederland B.V. (il) beëindigd.

Raad van toezicht en directeur/bestuurder

Het Restauratiefonds heeft een directeur/bestuurder en een raad van toezicht. De bezoldiging van de directeur/bestuurder en de raad van toezicht vallen onder de Wet Normering Topinkomens (WNT). In 2020 is er 273 duizend euro ten laste van het resultaat geboekt; hiervan is 188 duizend euro bestemd voor de directeur/bestuurder en 85 duizend euro (inclusief 8 duizend euro BTW) voor de leden van de raad van toezicht.

32. Dotatie voorziening

	Gerealiseerd	Begroting	Gerealiseerd
(x EUR 1.000)	2020	2020	2019
Dotatie voorziening insolventie	2.382	1.000	163
Totaal dotatie aan voorziening	2.382	1.000	163

In 2020 is er voor 2,4 miljoen euro gedoteerd aan de post voorzieningen. Hiervan heeft 1,0 miljoen euro betrekking op voorzieningen gerelateerd aan corona en 1,0 miljoen euro niet gerelateerd aan corona. Daarnaast is bij de Opengestelde Monumenten-Leningen 1,0 miljoen euro voorzien mede doordat dit leningen zonder zekerheid betreft. In de Nederlandse Antillen portefeuille is 0,6 miljoen euro van de voorziening vrijgevallen.

33. Overige lasten

	Gerealiseerd	Begroting	Gerealiseerd
(x EUR 1.000)	2020	2020	2019
Bestuurskosten	71	85	108
Communicatiekosten	228	359	360
E-business	143	170	239
Marketingkosten	33	135	81
Advieskosten	418	1.612	321
IT lasten	1.185	1.240	68
Algemene kosten	399	647	291
Onderzoekskosten	22	85	9
Huisvestingskosten	331	295	13
Afschrijvingskosten IT-investeringen	963	884	0
Afschrijvingskosten Materiële vaste activa	2	0	0
Projectkosten	984	0	21
Transitiekosten	0	0	432
Totaal overige lasten	4.778	5.512	1.941

In 2020 zijn de overige lasten met 2,8 miljoen euro toegenomen. In 2020 zijn kosten gemaakt, die in voorgaande jaren onder de managementvergoeding zijn gepresenteerd. Dit zijn met name de kosten voor IT en huisvesting. Hiernaast zijn in 2020 een aantal projecten afgerond, waaronder het transitie project. De projectkosten zijn met 1,0 miljoen euro hoger ten opzichte van 2019. Ook heeft in 2020 de eerste afschrijving op de IT-investeringen plaatsgevonden. Deze afschrijvingskosten bedragen 1,0 miljoen euro.

34. Vennootschapsbelasting

	Gerealiseerd	Begroting	Gerealiseerd
(x EUR 1.000)	2020	2020	2019
Resultaat voor belastingen	4.309	512	4.337
Permanent verschil	0	0	0
Totaal fiscaal resultaat	4.309	512	4.337
Vennootschapsbelasting	1.027	111	1.095
Effectieve belastingdruk	23,8%	21,7%	25,2%

In 2020 is er een passieve belastinglatentie van 1,0 miljoen euro gevormd voor de liquidatie-uitkering vanuit Stichting Aandelen Fondsenbeheer Nederland (il), doordat fiscaal gezien de vennootschapsbelasting hierover in 2021 zal worden afgedragen. De effectieve belastingdruk is in 2020 lager, doordat het belastingtarief tot en met de eerste 200 duizend euro, in 2020 is gedaald.

35. Mutatie Bestemmingsfonds en -reserve

	Gerealiseerd	Begroting	Gerealiseerd
(x EUR 1.000)	2020	2020	2019
Onttrekking Bestemmingsfonds terugontvangen subsidies	140	560	0
Onttrekking Bestemmingsreserve IT investeringen	858	860	0
Dotatie Bestemmingsreserve liquidatie-uitkering Fondsenbeheer Nederland	-2.991	0	0
Totaal onttrekking van Bestemmingsfonds en reserve	-1.993	1.420	0

In de Koepelovereenkomst tussen het ministerie van OCW en het Restauratiefonds is afgesproken dat het Restauratiefonds het Bestemmingsfonds terugontvangen subsidies mag aanwenden voor onder meer IT investeringen. Voor 2020 is de eerste afschrijving van het IT-landschap vanuit het bestemmingsreserve IT-investering onttrokken. Daarnaast is ook een gedeelte van de goedgekeurde investerings-agenda 2020, 0,1 miljoen euro, uit het Bestemmingsfonds terugontvangen subsidies onttrokken. De liquidatie-uitkering vanuit Stichting Aandelen Fondsenbeheer Nederland (il) in 2021 is gedoteerd aan de Bestemmingsreserve liquidatie-uitkering Fondsenbeheer Nederland.

6.8 Rapportage Wet Normering Topinkomens (WNT)

De heer mr. C.J.G Dosker, directeur/bestuurder van het Restauratiefonds is in 2020 een voltijdse werkweek van 40 uur werkzaam bij het Restauratiefonds. Over 2020 zijn geen beëindigingsvergoedingen aan overige functionarissen betaald die op grond van de WNT dienen te worden gerapporteerd.

	2020	2019
Functie	mr. C.J.G. Dosker fondsdirecteur	mr. C.J.G. Dosker fondsdirecteur
Aanvang en einde functievervulling	01/01 - 31/12	01/01 - 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	1,0
(Fictieve) Dienstbetrekking	ja	ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	170.524	157.746
Beloning betaalbaar op termijn (pensioen)	17.260	15.405
Totaal bezoldiging	187.784	173.151
Toepasselijke WNT-maximum	201.000	194.000
Motivering indien overschrijding	n.v.t.	n.v.t.

De beloning in 2020 is hoger dan 2019 vanwege een uitbetaling in 2020 van verlofuren en keuzebudget met betrekking tot 2019. Gecorrigeerd hiervoor is beloning gestegen met 2,7% conform de beloning van Restauratiefonds medewerkers.

De WNT-norm van toezichthoudende organen is gehanteerd. De vergoeding aan de leden van de raad van toezicht inclusief vergoeding voor gemaakte kosten (exclusief btw) bedraagt over 2020:

	W.J. Maas	J.A. Jorritsma	A.M. van der Veldt	M.J.P.G Nouwen	M.A. van Schijndel	T. Chebti
Functiegegevens	Voorzitter	Vice voorzitter	Lid	Lid	Lid	Lid
Aanvang en einde functievervulling in 2020	01/01 - 31/12	01/01 - 31/12	01/01 - 31/03	01/01 - 31/12	01/01 - 31/12	01/04 - 31/12
Bezoldiging						
Bezoldiging	22.000	13.500	0	17.500	11.000	13.125
Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Totaal bezoldiging	22.000	13.500	0	17.500	11.000	13.125
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	30.150	20.100	4.998	20.100	20.100	15.102
Motivering indien overschrijding	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.

Er zijn geen andere vergoedingen, leningen, garanties en dergelijke verstrekt aan raad van toezicht leden.

Conclusie

In het kader van de WNT wordt vermeld dat het Restauratiefonds in 2020 geen functionarissen in dienst heeft gehad, waarvan het belastbaar jaarloon uitsteeg boven de vastgestelde normbedragen die van toepassing zijn voor een desbetreffende stichting.

De vergoeding aan de leden van de raad van toezicht inclusief vergoeding voor gemaakte kosten (exclusief btw) bedraagt over 2019:

	W.J. Maas	J.A. Jorritsma	A.M. van der Veldt	M.J.P.G Nouwen	M.A. van Schijndel	M.M. Kool	A.A.M. Brok
Functiegegevens	Voorzitter	Vice voorzitter	Penning-meester	Lid	Lid	Lid	Lid
Aanvang en einde functievervulling in 2019	01/01-31/12	01/01-31/12	01/01-31/12	01/01-31/12	01/01-31/12	01/01-01/03	01/01-21/04
Bezoldiging							
Bezoldiging	22.000	13.500	13.500	17.500	11.000	1.458	2.917
Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Totaal bezoldiging	22.000	13.500	13.500	17.500	11.000	1.458	2.917*
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	29.100	19.400	19.400	19.400	19.400	3.233	6.467
Motivering indien overschrijding	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.

Er zijn geen andere vergoedingen, leningen, garanties en dergelijke verstrekt aan raad van toezicht leden.

* Wordt naar de provinciekas doorgestort

6.9 Overige gegevens

Bestemming Saldo baten en lasten na mutatie bestemmingsfonds en -reserve van boekjaar 2020

De jaarrekening, zoals opgemaakt door het bestuur, en de door het bestuur voorgestelde winstbestemming verwerkt in de jaarrekening, zijn besproken in en ongewijzigd vastgesteld door de raad van toezicht in haar vergadering van 3 juni 2021. Het saldo baten en lasten na mutatie bestemmingsfonds en -reserve van boekjaar 2020 ten bedrage van 1,3 miljoen euro is ten gunste van de algemene reserve gebracht als volgt:

- 0,6 miljoen euro ten gunste van de algemene reserve Revolving Fund Restauratiefonds-hypotheke;
- 1,6 miljoen euro ten gunste van de algemene reserve Revolving Fund Restauratiefondsplus-hypotheek;
- 0,1 miljoen euro ten gunste van de algemene reserve Revolving Fund Duurzame Monumenten-Leningen;
- 0,2 miljoen euro ten gunste van de algemene reserve Revolving Fund Duurzame Monumentenplus-Leningen;
- 22 duizend euro ten gunste van de algemene reserve Revolving Fund Opengestelde Monumenten-Leningen;
- 1,2 miljoen euro ten laste van het Opengestelde Monumenten-Leningen bestemmingsfonds.

De dotaties en onttrekkingen zijn dienovereenkomstig in de jaarrekening verwerkt.

Gebeurtenissen na balansdatum

Er hebben geen gebeurtenissen na balansdatum plaatsgevonden, die vermeld moeten worden in de jaarstukken.

Parkhuis in Amersfoort

7. Controle verklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: de Raad van Toezicht van Stichting Nationaal Restauratiefonds

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2020

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2020 van Stichting Nationaal Restauratiefonds te Amersfoort gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Nationaal Restauratiefonds per 31 december 2020 en van het resultaat over 2020 in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn 640 Organisaties zonder winststreven en de bepalingen krachtens de WNT.

De jaarrekening bestaat uit:

- 1.de balans per 31 december 2020;
- 2.de winst-en-verliesrekening over 2020; en
- 3.de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie ‘Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening’.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Nationaal Restauratiefonds zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Naleving anticumulatiebepaling wnt niet gecontroleerd

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2020 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1, sub n en o Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- Kerncijfers;
- Verslag van het bestuur;
- Organisatie; en
- Raad van Toezicht.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de controle of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder verslag van het bestuur in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn 640 Organisaties zonder winststreven en de bepalingen krachtens de WNT.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn 640 Organisaties zonder winststreven. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de organisatie in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de stichting te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de organisatie haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de stichting;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de organisatie haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten.
- Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een organisatie haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met de raad van toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Wij bevestigen aan de raad van toezicht dat wij de relevante ethische voorschriften over onafhankelijkheid hebben nageleefd. Wij communiceren ook met de raad over alle relaties en andere zaken die redelijkerwijs onze onafhankelijkheid kunnen beïnvloeden en over de daarmee verband houdende maatregelen om onze onafhankelijkheid te waarborgen.

Amsterdam, 3 juni 2021

MAZARS N.V.

J.C. van Oldenbeek MSc RA

Bassin in Wormer

Colofon

Tekst:

Nationaal Restauratiefonds

Vormgeving:

Emotion

Beeld voorzijde:

Bassin in Wormer

Fotografie:

Bas Gijselhart

Sven Scholten Photography

Stefan Ammerlaan

Ingrid de Roode

